Ֆինանսական հաշվետվություններ և անկախ աուդիտորի եզրակացություն

ԱՐԴՇԻՆԻՆՎԵՍՏԲԱՆԿ Փակ Բաժնետիրական Ընկերություն

31 դեկտեմբերի 2008թ.

Բովանդակություն

	էջ
Անկախ աուդիտորի եզրակացություն	1
Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն	3
Հաշվապահական հաշվեկշիռ	4
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն	5
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն	6
Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	7

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն

Գրանթ Թորնթոն Ամիօ ՍՊԸ
ՀՀ, ք. Երեւան 0012
Վաղարշյան 8/1

Հ. +374 10 260 964
Ֆ.+374 10 260 961

Grant Thornton Amyot LLC
8/1 Vagharshyan Str.
0012 Yerevan, Armenia

T +374 10 260 964
F +374 10 260 961
www.gta.am

«Արդշինինվեստբանկ» ՓԲԸ-ի բաժնետերերին.

Մենք իրականացրել ենք «Արդշինինվեստբանկ» ՓԲԸ-ի («Բանկ») կից ներկայացվող ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտը, որոնք ներառում են 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաշվապահական հաշվեկշիռը, նույն ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքների, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունները, ինչպես նաև հաշվապահական քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը և այլ պարզաբանող ծանոթագրություններ:

Ֆինանսական հաշվետվությունների համար տնօրինության պատասխանատվությունը

Տնօրինությունը պատասխանատու է սույն հաշվետվությունների` Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների համաձայն պատրաստման և արժանահավատ ներկայացման համար պատասխանատու է տնօրինությունը: Այդ պատասխանատվությունը ներառում է խաբեության կամ սխալի հետևանքում առաջացած էական խեղաթյուրումներ չպարունակող ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և իրական ներկայացման նկատմամբ ներքին վերահսկողության մշակումը, կիրառումը և պահպանումը, պատշաճ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ընտրությունը և կիրառումը, ինչպես նաև տվյալ հանգամանքներում ողջամիտ հաշվապահական գնահատումների կատարումը:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը

Մեր պատասխանատվությունը իրականացված աուդիտի հիման վրա սույն ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ եզրակացություն արտահայտելն է: Մենք աուդիտն իրականացրել ենք Աուդիտի միջազգային ստանդարտների համաձայն: Այս ստանդարտները պահանջում են, որպեսզի մենք պահպանենք էթիկական պահանջները, և աուդիտը պլանավորենք և իրականացնենք այնպես, որպեսզի ձեռք բերենք բավարար երաշխիքներ, որ ֆինանսական հաշվետվությունները զերծ են էական խեղաթյուրումներից:

Աուդիտը ներառում է ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված գումարների և բացահայտումների վերաբերյալ աուդիտորական ապացույցների ձեռքբերմանն ուղղված ընթացակարգերի իրականացում: Ընթացակարգերի ընտրությունը հիմնված է աուդիտորի դատողությունների վրա, ներառյալ` խաբեության կամ սխալի հետևանքում ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկի գնահատումը: Այս ռիսկերը գնահատելիս աուդիտորը հաշվի է առնում Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և արժանահավատ ներկայացման ապահովմանն ուղղված ներքին վերահսկողությունը, ինչը թույլ է տալիս մշակել տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր, սակայն ոչ Բանկի ներքին վերահսկողության արդյունավետության մասին կարծիք արտահայտելու նպատակով: Աուդիտը ներառում է կիրառվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության համապատասխանության և տնօրինության կատարած հաշվապահական գնահատականների հիմնավորվածության, ինչպես նաև ընդհանուր առմամբ ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման գնահատումը:

Մենք համոզված ենք, որ մեր կողմից ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները պատշաճ և բավարար հիմք են հանդիսանում մեր աուդիտորական եզրակացության համար:

Եզրակացություն

Մեր կարծիքով, ֆինանսական հաշվետվությունները տալիս են 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի ֆինանսական վիճակի և նույն ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքների և դրամական հոսքերի ճշգրիտ և իրական պատկերը` համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների:

10 փետրվարի 2009թ.

Երևան

Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ	Ծանոթ.	2008 դեկ.31-ին ավարտված տարվա համար (ստուգված)	2007 դեկ.31-ին ավարտված տարվա համար (ստուգված)
Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ	6	**13,054,942**	8,199,371
Տոկոսային և նմանատիպ ծախսեր	6	**(4,158,118)**	(2,242,086)
Զուտ տոկոսային եկամուտներ		**8,896,824**	5,957,285
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտներ	7	**2,700,278**	2,224,622
Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով ծախսեր		**(3,886)**	(12,183)
Զուտ կոմիսիոն և այլ եկամուտներ		**2,696,392**	2,212,439
Արտարժույթի առք ու վաճառքից եկամուտ		**1,961,583**	1,402,711
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներից զուտ շահույթ		**238,365**	449,107
Այլ եկամուտներ	8	**105,527**	106,842
Վարկային կորուստների արժեզրկման ծախս	9	**(1,377,578)**	(266,853)
Անձնակազմի գծով ծախսեր	10	**(3,508,722)**	(2,485,112)
Հիմնական միջոցների մաշվածություն	17	**(583,373)**	(556,673)
Ոչ նյութական ակտիվների ամորտիզացիա	18	**(7,450)**	(6,567)
Այլ ծախսեր	11	**(1,786,308)**	(1,657,838)
Շահույթ մինչև հարկում		**6,635,260**	5,155,341
Շահութահարկի գծով ծախս	12	**(1,447,070)**	(1,028,219)
Տարվա շահույթ		**5,188,190**	4,127,122

7-ից 57 էջերում ներկայացված ծանոթագրությունները կազմում են ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը:

Հաշվապահական հաշվեկշիռ

Հազար ՀՀ դրամ	Ծանոթ.	2008 դեկ. 31-ի դրությամբ (ստուգված)	2007 դեկ. 31-ի դրությամբ (ստուգված)
ԱԿՏԻՎՆԵՐ			
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ կենտրոնական բանկում	13	**17,643,630**	14,034,501
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	14	**7,655,294**	10,048,506
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	15	**72,921,342**	54,496,618
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	16	**271,820**	7,347,420
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	25	**4,560,420**	-
Հիմնական միջոցներ	17	**9,671,750**	6,333,441
Ոչ նյութական ակտիվներ	18	**88,263**	100,241
Այլ ակտիվներ	19	**380,557**	930,047
Ընդամենը՝ ակտիվներ		**113,193,076**	93,290,774
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ			
Պարտավորություններ			
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	20	**14,622,265**	12,292,227
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	21	**70,152,804**	61,082,892
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	22	**1,511,065**	-
Ընթացիկ հարկի գծով պարտավորություն		**694,964**	604,964
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	12	**594,211**	287,366
Այլ պարտավորություններ	23	**287,615**	340,188
Այլ պահուստներ	24	**137,900**	4,160
Ընդամենը՝ պարտավորություններ		**88,000,824**	74,611,797
Սեփական կապիտալ			
Բաժնետիրական կապիտալ	26	**13,802,404**	13,802,404
Էմիսիոն եկամուտ		**1,711,179**	1,711,179
Գլխավոր պահուստ		**675,308**	616,430
Այլ պահուստներ		**2,623,195**	1,298,110
Չբաշխված շահույթ		**6,380,166**	1,250,854
Ընդամենը՝ սեփական կապիտալ		**25,192,252**	18,678,977
Ընդամենը՝ պարտավորություններ և սեփական կապիտալ		**113,193,076**	93,290,774

Ֆինանսական հաշվետվությունները, ներկայացված 3-ից 57 էջերում ստորագրվել են Բանկի վարչության նախագահի և գլխավոր հաշվապահի կողմից 10.02.09թ:

7-ից 57 էջերում ներկայացված ծանոթագրությունները կազմում են ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը:

Արամ Անդրեասյան
Վարչության նախագահ

Մանվել Սահակյան
Գլխավոր հաշվապահ

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ	Բաժնե-տիրական կապիտալ	Էմիսիոն եկամուտ	Գլխավոր պահուստ	Վաճառքի համար մատչելի ներդրում-ների գծով վերագնա հատման պահուստ	Հիմնական միջոցների գծով վերագնա-հատման պահուստներ	Կուտակված շահույթ	Ընդամենը
Հաշվեկշիռը 01.01.2007թ. դրությամբ (ստուգված)	7,391,552	8,430	362,353	69,834	1,238,315	2,073,232	11,143,716
Իրական արժեքի փոփոխությունից չվաստակված զուտ օգուտ	-	-	-	445,070	-	-	445,070
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումների իրացումից ֆինանսական արդյունքին փոխանցված զուտ օգուտ	-	-	-	(437,714)	-	-	(437,714)
Հետաձգված հարկի ազդեցությունը	-	-	-	(1,471)	(15,924)	15,924	(1,471)
Կապիտալում ուղղակիորեն ճանաչված ընդհանուր եկամուտներ և ծախսեր	-	-	-	5,885	(15,924)	15,924	5,885
Տարվա շահույթ	-	-	-	-	-	4,127,122	4,127,122
Ընդամենը տարվա եկամուտներ և ծախսեր	-	-	-	5,885	(15,924)	4,143,046	4,133,007
Բաժնետիրական կապիտալի ավելացում	6,410,852	-	-	-	-	-	6,410,852
Էմիսիոն եկամուտ	-	1,702,749	-	-	-	-	1,702,749
Հատկացում պահուստին	-	-	254,077	-	-	(254,077)	-
Շահաբաժիններ բաժնետերերին	-	-	-	-	-	(4,711,347)	(4,711,347)
Հաշվեկշիռը 31.12.07թ. դրությամբ (ստուգված)	13,802,404	1,711,179	616,430	75,719	1,222,391	1,250,854	18,678,977
Հիմնական միջոցների վերագնահատում	**-**	**-**	**-**	**-**	**1,739,767**	**-**	**1,739,767**
Իրական արժեքի փոփոխությունից չվաստակված զուտ օգուտ	**-**	**-**	**-**	**99,835**	**-**	**-**	**99,835**
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումների իրացումից ֆինանսական արդյունքին փոխանցած զուտ օգուտ	**-**	**-**	**-**	**(183,247)**	**-**	**-**	**(183,247)**
Հետաձգված հարկի ազդեցությունը	**-**	**-**	**-**	**16,683**	**(347,953)**	**-**	**(331,270)**
Կապիտալում ուղղակիորեն ճանաչված ընդհանուր եկամուտներ և ծախսեր	**-**	**-**	**-**	**(66,729)**	**1,391,814**	**-**	**1,325,085**
Տարվա շահույթ	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**5,188,190**	**5,188,190**
Ընդամենը տարվա եկամուտներ և ծախսեր	**-**	**-**	**-**	**(66,729)**	**1,391,814**	**5,188,190**	**6,513,275**
Հատկացում պահուստին	**-**	**-**	**58,878**	**-**	**-**	**(58,878)**	**-**
Հաշվեկշիռը 31.12.08թ. դրությամբ (ստուգված)	**13,802,404**	**1,711,179**	**675,308**	**8,990**	**2,614,205**	**6,380,166**	**25,192,252**

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ	31.12.08թ-ին ավարտված տարվա (ստուգված)	31.12.07թ-ին ավարտված տարվա համար (ստուգված)
Գործառնական գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Ստացված տոկոսներ	**12,551,129**	8,181,717
Վճարված տոկոսներ	**(3,704,055)**	(2,128,810)
Ստացված կոմիսիոն վճարներ	**3,021,910**	2,224,622
Վճարված կոմիսիոն գումարներ	**(3,886)**	(12,183)
Արտարժութային գործառնություններից իրացված շահույթ	**1,961,583**	1,402,711
Ստացված այլ եկամուտներ	**130,351**	209,662
Վճարված աշխատավարձ և դրան հավասարեցված այլ վճարումներ	**(3,175,637)**	(2,512,064)
Վճարված այլ գործառնական ծախսեր	**(1,810,971)**	(1,609,224)
Դրամական հոսքեր նախքան գործառնական ակտիվներում և պարտավորություններում փոփոխությունները	**8,970,424**	5,756,431
(Ավելացում)/նվազում գործառնական ակտիվներում		
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	**306,406**	(415,144)
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	**(19,418,845)**	(33,570,142)
Այլ ակտիվներ	**550,884**	(359,145)
Ավելացում/(նվազում) գործառնական պարտավորություններում		
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	**751,741**	5,152,257
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	**8,671,514**	9,553,681
Այլ պարտավորություններ	**(566,485)**	109,919
Զուտ դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից մինչև շահութահարկը	**(734,361)**	(13,772,143)
Վճարված շահութահարկ	**(1,381,495)**	(522,617)
Գործառնական գործունեությունից զուտ դրամական հոսքեր	**(2,115,856)**	(14,294,760)
Ներդրումային գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Ներդրումային արժեթղթերի առք	**(5,917,481)**	(11,366,859)
Ներդրումային արժեթղթերի վաճառք և իրացում	**10,276,011**	19,146,576
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների առք	**(2,185,400)**	(1,589,446)
Հիմնական միջոցների վաճառք	**891**	12,170
Ներդրումային գործունեությունից զուտ դրամական հոսքեր	**2,174,021**	6,202,441
Ֆինանսական գործունեությունից դրամական հոսքեր		
Բաժնետիրական կապիտալի թողարկում	**-**	6,410,852
Էմիսիոն եկամուտ	**-**	1,702,749
Ֆինանս. կազմակերպ. վարկերի ստացում	**2,423,863**	5,316,958
Վճարված շահաբաժիններ	**-**	(4,711,347)
Ֆինանսական գործունեությունից զուտ դրամական հոսքեր	**2,423,863**	8,719,212
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ	**2,482,028**	626,893
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ	**22,676,495**	24,444,280
Արտարժույթի փոխարկման ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	**(491,530)**	(2,394,678)
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ (ծանոթ. 13)	**24,666,993**	22,676,495

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1 Գործունեության բնույթը և ընդհանուր տեղեկություններ

«Արդշինինվեստբանկ» ՓԲԸ-ն (այսուհետ Բանկ) հիմնվել է 2003թ. մարտ ամսին և հանդիսանում է փակ բաժնետիրական ընկերություն` գործելով Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ ՀՀ) օրենսդրության շրջանակներում: Բանկը գրանցվել է 2003 թվականի փետրվարի 25-ին ՀՀ կենտրոնական բանկի (այսուհետ ՀՀ ԿԲ) կողմից N 83 արտոնագրային համարով:

Բանկի հիմնական գործունեությունը վարկավորումը և ավանդների ընդունումն է, ՀՀ-ում և արտերկրներ փոխանցումների և փոխարկման գործարքների իրականացումը, ինչպես նաև իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց այլ բանկային ծառայությունների մատուցումը:

Բանկի գլխավոր գրասենյակը գտնվում է Երևանում, թվով 49 մասնաճյուղեր գտնվում են Երևանում և ՀՀ տարբեր մարզերում, թվով 6 մասնաճյուղեր գտնվում են Լեռնային Ղարաբաղի հանրապետությունում և մեկ ներկայացուցչություն Փարիզում: Բանկի իրավաբանական հասցեն է` ՀՀ, ք. Երևան, Գրիգոր Լուսավորիչի 13/1:

2 Գործարար միջավայր

Հայաստանում շարունակական բնույթ են կրում իրականացվող քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները: Որպես զարգացող շուկա, Հայաստանում բացակայում են կատարյալ գործարար միջավայր և համապատասխան ենթակառուցվածքներ, որոնք սովորաբար գոյություն ունեն ազատ շուկայական տնտեսություն ունեցող երկրներում: Բացի դրանից, տնտեսական պայմանները շարունակում են սահմանափակել գործառնությունների ծավալները ֆինանսական շուկաներում, և ֆինանսական գործիքների իրական արժեքները կարող են չհամապատասխանել իրականացրած գործարքներին: Հետագա տնտեսական զարգացման հիմնական խոչընդոտը տնտեսական և ինստիտուցիոնալ զարգացման ցածր մակարդակն է` զուգակցված տարածաշրջանային անկայունությամբ և կենտրոնացված տնտեսական հենքով:

2008թ. վերջին պատրաստված իր հաշվետվությունում «Moody's Investors Service» գնահատող միջազգային գործակալությունը Հայաստանին տվել է *Ba2* «Կայուն հեռանկար» անկախ գնահատականը: Համաձայն այս հաշվետվության` երկրի պետական պարտքերի փոքր ծավալները և վերաֆինանսավորման նվազագույն ռիսկերը թույլ են տալիս հիմնավորել ներկա միջավայրի կայուն գնահատականը: Հիմնական ֆինանսական ռիսկ է հանդիսանում նվազ եկամուտը, սակայն իրավիճակը մեղմում են պարտքերի մարման շատ վստահելի անցյալը, պաշտոնական վարկատուների հետ լավ հարաբերությունները, ինչպես նաև Սփյուռքի կողմից ապահովվող իրացվելիությունը:

Հայաստանում բիզնեսի կապիտալում օտարերկրյա կապիտալի փոքրածավալ ներգրավվածության, ինչպես նաև Հայաստանի տնտեսության մեջ համեմատաբար քիչ օտարերկրյա ներդրումների և համաշխարհային տնտեսության համապատասխան սեկտորներից կղզիացման արդյունքում, ավելի զարգացած և ձևավորված տնտեսությամբ երկրներում առկա ֆինանսական ճգնաժամը հաշվետու ժամանակաշրջանի դրությամբ այնքան էլ խիստ և նկատելի չէ Հայաստանում:

Հայաստանի կառավարությունն ուսումնասիրում է ճգնաժամի պատճառներն ու հետևանքները` մշակելու համար միջոցառումների ծրագիր` պայքարելու ընդդեմ այդ հետևանքների, երբ ճգնաժամը անխուսափելի դառնա Հայաստանի համար:

Այնուամենայնիվ, շուկայական ավելի խիստ ճնշման պայմաններում Հայաստանի տնտեսությունը, ինչպես նաև Բանկը կարող են ընկնել այդ ճգնաժամի ազդեցության տակ, ինչի հետևանքները կարող են լինել նշանակալի: Քանի դեռ այս անորոշություններում առկա դատողություններն ու ենթադրությունները շատ են, ղեկավարությունը չի կարող վստահաբար հաշվարկել, թե ինչ չափով դրանք կարող են ազդեցություն ունենալ Բանկի ակտիվների և պասիվների մնացորդային արժեքի վրա:

Հետևաբար, Բանկի ֆինանսական հաշվետվություններն ամեն դեպքում չեն ներառում ճշգրտումների ազդեցությունը, որոնք կարող էին անհրաժեշտ համարվել, եթե ներկա համաշխարհային ճգնաժամի ազդեցությունը նկատելի և վստահաբար չափելի լիներ Հայաստանում:

3 Հաշվետվությունների պատրաստման հիմքերը

3.1 Համապատասխանությունը

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ), որոնք հաստատվել են Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտների Խորհուրդի (ՀՀՄՍԽ) կողմից և Մեկնաբանությունների՝ հաստատված Ֆինանսական Հաշվետվությունների Մեկնաբանությունների Միջազգային Կոմիտեի կողմից (ՖՀՄՄԿ):

3.2 Չափման հիմքերը

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են իրական արժեքի սկզբունքի հիման վրա ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների, ինչպես նաև վաճառքի համար մատչելի ակտիվների համար, բացառությամբ այն ակտիվների, որոնց իրական արժեքը հնարավոր չէ որոշել: Այլ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները, ինչպես նաև ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվառվում են ամորտիզացված կամ պատմական արժեքով՝ բացառությամբ շենքերի, որոնք ներկայացվել են վերագնահատված գումարով:

3.3 Գործառնական և ներկայացման արժույթ

Բանկի գործառնական արժույթը դա այն հիմնական տնտեսական միջավայրի արժույթն է, որտեղ գործում է Բանկը: Բանկի գործառնական և ներկայացման արժույթ է հանդիսանում Հայաստանի Հանրապետության դրամը (այսուհետ՝ ՀՀ դրամ), քանի որ այս արժույթն է լավագույն կերպով արտացոլում ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած իրադարձությունների և Բանկի գործարքների տնտեսական բովանդակությունը: Բանկը պատրաստում է իր հաշվետվությունները ՀՀ գործող օրենսդրության և հաշվապահական հաշվառման ստանդարտների պահանջներին համապատասխան: Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները հիմնված են Բանկի հաշվառման գրանցումների վրա, որոնք ճշգրտվել և վերադասակարգվել են ՖՀՄՍ-ին համապատասխանեցնելու նպատակով: Ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են ՀՀ դրամով՝ հազարների ճշտությամբ: ՀՀ սահմաններից դուրս դրամը ազատ փոխարկելի չէ:

3.4 Վերադասակարգում

Անհրաժեշտության դեպքում համադրելի թվերը ճշգրտվել են՝ ընթացիկ տարում ներկայացման փոփոխությունների հետ համադրելիություն ապահովելու նպատակով:

3.5 Նոր ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Ընթացիկ տարում Բանկն ընդունել է իր գործունեության համար համապատասխան և 2008թ. հունվարի 1-ից սկսվող ժամանակաշրջանի համար կիրառելի նոր և վերանայված ստանդարտները և մեկնաբանությունները, որոնք հրապարակվել են Հաշվապահական

Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտների Խորհրդի («ՀՀՄՍԽ») և ՀՀՄՍԽ-ի Հաշվետվությունների Մեկնաբանման Հանձնաժողովի («ՀՄՀ») կողմից:

3.6 Բանկի կողմից դեռևս չկիրառվող ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման օրվա դրությամբ լույս են տեսել մի շարք նոր ստանդարտներ, գործող ստանդարտների վերաբերյալ փոփոխություններ և մեկնաբանություններ, որոնք դեռևս ուժի մեջ չեն մտել: Բանկը մինչ այժմ չի ընդունել այդ ստանդարտներից և մեկնաբանություններից որևէ մեկը:

Ղեկավարությունը կանխատեսում է, որ նոր ստանդարտներն ու մեկնաբանությունները կընդունվեն Բանկի կողմից` դրանց ուժի մեջ մտնելու օրվանից հետո առաջիկա ժամանակաշրջանում:

Նոր ստանդարտները, փոփոխությունները և մեկնաբանությունները` գործող ստանդարտների վերաբերյալ, որոնք դեռևս կիրառելի չեն, սակայն հետագայում կիրառելի կլինեն Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 1 *«Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում»* (վերանայված 2007թ.)

Այս ստանդարտում նոր փոփոխությունն ազդում է սեփական կապիտալում սեփականատերերի հետ գործարքների ներկայացման վրա և առաջարկում է ամբողջական եկամուտների մասին հաշվետվությունը: Կազմողները հնարավորություն կունենան ներկայացնել եկամտի և ծախսի հոդվածները և այլ ամբողջական եկամտի հոդվածները կա՛մ մեկ ամբողջական եկամուտների մասին հաշվետվությունում` ենթագումարներով, կա՛մ երկու առանձին հաշվետվություններում (առանձին ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն, որին կհետևի այլ ամբողջական եկամուտների մասին հաշվետվություն): Այս փոփոխությունը չի ազդում Բանկի ֆինանսական վիճակի կամ արդյունքի վրա, բայց կառաջացնի լրացուցիչ բացահայտումների անհրաժեշտություն: Ներկայումս ղեկավարությունը գնահատում է այս փոփոխության մանրամասն ազդեցությունը Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

ՀՀՄՍ 23 «Փոխառության ծախսումներ» (վերանայված 2007թ.)

Համաձայն այս փոփոխության փոխառության ծախսումները պետք է կապիտալացվեն, այնքանով, որքանով դրանք անմիջականորեն կապված են որակավորվող ակտիվի ձեռքբերման, արտադրության կամ կառուցման հետ, որոնց նպատակային օգտագործման կամ վաճառքի պատրաստ լինելու համար անհրաժեշտ է ժամանակ: Ներկայումս Բանկի կողմից որդեգրած մոտեցումը` անմիջապես ծախս ճանաչել փոխառության ծախսումները, կփոխվի: Համաձայն փոփոխված ստանդարտի անցումային մասի, մինչ օրս ծախս ճանաչված փոխառության ծախսումների գծով փոփոխություններ չեն իրականացվելու: Այս փոփոխության հետևանքով հետագա ժամանակաշրջանում Բանկի տոկոսային ծախսը կնվազի, և կաճեն կառուցման մեջ գտնվող որակավորվող ակտիվի գծով կապիտալացվող փոխառության ծախսումները:

ՖՀՄՍ 8 *«Գործառնական սեգմենտներ»*

Սա բացահայտման ստանդարտ է, որը հանգեցնում է Բանկի հաշվետու սեգմենտների վերաներկայացմանը, բայց չի ունենա որևէ ազդեցություն ֆինանսական արդյունքների կամ վիճակի վրա:

Նոր ստանդարտները, փոփոխությունները և մեկնաբանությունները՝ գործող ստանդարտների վերաբերյալ, որոնք դեռևս կիրառելի չեն և հավանաբար հետագայում կիրառելի չեն լինի Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների համար

ՖՀՄՄՄԿ (IFRIC)13 «Հաճախորդների հավատարմության գծով միջոցառումներ»

Այս մեկնաբանությունը պարզաբանում է, որ երբ ապրանքները կամ ծառայությունները վաճառվում են, տրամադրելով հաճախորդի պահպանման խրախուսական միջոցներ (խրախուսական միավորներ կամ անվճար ապրանքներ), գործարքը դիտվում է բազմատարր և հաճախորդի կողմից ստացված համապատասխան հատուցումը բաշխվում է գործարքի տարրերի միջև համամասնորեն՝ կիրառելով իրական արժեքը: Բանկը ներկայումս չի իրականացնում նման ծրագիր: Ղեկավարության համոզմամբ այս մեկնաբանությունը կիրառելի չէ Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների համար:

ՖՀՄՍ 2 (Փոփոխություն) «*Բաժնեմասի վրա հիմնված վճարումներ»*

Այս փոփոխությունը վերաբերվում է իրավունքի տրամադրման պայմաններին և չեղյալ ճանաչմանը: Բանկը ներկայումս չի վարում բաժնեմասերի վրա հիմնված վճարման ցուցակ: Ղեկավարության համոզմամբ այս փոփոխությունը կիրառելի չէ Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների համար:

Տարեկան բարեփոխումներ 2008

«ՀՀՄՍԽ»-ի կողմից թողարկվել է՝ *«Միջազգային Ֆինանսական Հաշվետվությունների Ստանդարտների Բարեփոխումներ 2008»-ը*: Բարեփոխումների մեծ մասը կիրառելի են 2009թ.-ի հունվարի 1-ից կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող հաշվետու ժամանակաշրջանների համար: Ղեկավարության համոզմամբ բարեփոխումները Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա էական ազդեցություն չեն ունենա:

ՀՀՄՍ 23 (Փոփոխություն) «*Փոխառության ծախսումներ»* (ուժի մեջ է 2009թ.-ի հունվարի 1-ից):

Փոխառության ծախսումների սահմանումը փոփոխվել է, ուստի տոկոսային ծախսերը հաշվարկվում են, կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը՝ սահմանված ՀՀՄՍ 39 «Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչումը և չափումը» ստանդարտով (ուժի մեջ է 2009թ.-ի հունվարի1-ից): Բանկը ՀՀՄՍ 23-ը (Փոփոխություն) կկիրառի առաջընթաց՝ կապիտալացնելով փոխառության ծախսումները, սկսած 2009թ.-ի հունվարի 1-ից:

ՀՀՄՍ 36 (Փոփոխություն) «*Ակտիվների արժեզրկում»* (ուժի մեջ է 2009թ.-ի հունվարի 1-ից)

Երբ իրական արժեքից հանած վաճառքի ինքնարժեքը հաշվարկվում է զեղչված դրամական հոսքերի հիման վրա, ապա օգտագործման արժեքի հաշվարկի համապատասխան բացահայտումներ պետք է իրականացվեն:: Բանկը կկիրառի ՀՀՄՍ 36 (Փոփոխություն) և, կիրառելիության դեպքում, կներկայացնի արժեզրկման թեսթերի նկատմամբ պահանջվող բացահայտումները 2009թ.ի հունվարի 1-ից:

ՀՀՄՍ 38 (Փոփոխություն) «*Ոչ նյութական ակտիվներ»* (ուժի մեջ է 2009թ.-ի հունվարի 1-ից)

Կանխավճարը պետք է ճանաչվի այն դեպքում, երբ վճարումը կատարվել է նախապես՝ ապրանքի օգտագործման նկատմամբ իրավունք ձեռք բերելու կամ ծառայություն ստանալու համար:

Ի լրումն, փոփոխության արդյունքում դուրս են եկել «հազվադեպ, եթե երբևէ» բառերը, որը հնարավորություն էր ընձեռում ամորտիզացիայի գծային մեթոդի գործակցից ավելի ցածր գործակցով մեթոդի կիրառումը: Փոփոխությունը ազդեցություն չի ունենա Բանկի գործունեության վրա, քանի որ բոլոր ոչ նյութական ակտիվները ամորտիզացվում են գծային մեթոդով:

ՀՀՄՍ 40 (Փոփոխություն) «*Ներդրումային գույք» (և համապատասխան փոփոխություն ՀՀՄՍ 16)* (ուժի մեջ է 2009թ.-ի հունվարի 1-ից):

Կառուցման կամ զարգացման ընթացքի մեջ գտնվող գույքը, որը հետագայում օգտագործվելու է որպես ներդրումային գույք, ներառվում է ՀՀՄՍ 40-ի շրջանակներում: Երբ կիրառվում է իրական արժեքի մեթոդը, ապա նմանատիպ գույքը չափվում է իրական արժեքով: Սակայն, երբ կառուցման ընթացքում գտնվող ներդրումային գույքի իրական արժեքը հնարավոր չէ արժանահավատորեն չափել, ապա գույքը չափվում է սկզբնական արժեքով մինչև կառուցման ավարտի կամ իրական արժեքի արժանահավատ չափման հնարավորության ամսաթվերից առաջնայինի դեպքում: Բանկը կկիրառի ՀՀՄՍ 40 (Փոփոխություն), սկսած 2009թ.-ի հունվարի 1-ից:

ՀՀՄՍ 20 (Փոփոխություն) «*Պետական շնորհների հաշվառումը և պետական օգնության բացահայտումը»* (ուժի մեջ է 2009թ.-ի հունվարի 1-ից):

Կառավարության կողմից շուկայական տոկոսադրույքից ցածր տոկոսադրույքով տրված վարկից օգուտը չափվում է ՀՀՄՍ 39-ի համաձայն հաշվեկշռային արժեքի և ՀՀՄՍ 20-ին համապատասխան հաշվառված օգուտով ստացված մուտքերի տարբերությամբ: Բանկը կկիրառի ՀՀՄՍ 20 (Փոփոխություն)-ը սկսած 2009թ. հունվարի 1-ից:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Ներկայացվող հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման ընթացքում: Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն:

4.1 Եկամուտների և ծախսերի ճանաչում

Եկամուտը ճանաչվում է այն դեպքում, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կհոսեն Բանկ և ստացված եկամուտը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Ծախսը ճանաչվում է այն ժամանակ, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կարտահոսեն Բանկից և ծախսը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Հետևյալ չափանիշները նույնպես պետք է հաշվի առնվի մինչև եկամուտի ճանաչումը:

Տոկոսային եկամուտներ և ծախսեր

Տոկոսային եկամուտներն ու ծախսերը բոլոր տոկոսաբեր ֆինանսական գործիքների համար, բացառությամբ առևտրային նպատակներով պահվող կամ ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող` իրական արժեքով հաշվառվող գործիքների, ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես «տոկոսային եկամուտ» և «տոկոսային ծախս»` օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Եթե ֆինանսական ակտիվի կամ նմանատիպ ֆինանսական ակտիվների խմբի հաշվեկշռային արժեքը նվազել է արժեզրկումից կորուստների պատճառով, տոկոսային եկամուտը շարունակում է ճանաչվել կիրառելով սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը` նոր հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ:

Կոմիսիոն և այլ եկամուտներ
Վարկերի տրամադրման համար գանձվող վճարները (համապատասխան ծախսերի հետ միասին) հետաձգվում են՝ ճշգրտելով տվյալ վարկի արդյունավետ տոկոսադրույքը: Վարձավճարները, այլ եկամուտները և ծախսերը հիմնականում ճանաչվում են հաշվեգրման սկզբունքով ծառայությունների մատուցման ընթացքում: Ներդրումային պորտֆելի, այլ կառավարական և խորհրդատվական ծառայությունների գծով վճարները ճանաչվում են պայմանագրային պայմաններին համապատասխան:

Զուտ առևտրային եկամուտ
Զուտ առևտրային եկամուտը ներառում է առևրային նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխությունից իրացված և չիրացված եկամուտը և ծախսը, տոկոսներից, շահաբաժիններից և արտարժութային փոխարժեքների տարբերություններից գոյացող բոլոր եկամուտները և ծախսերը: Զուտ առևտրային եկամուտը ներառում է նաև արտարժույթի առք ու վաճառքից զուտ եկամուտը կամ ծախսը:

Վարձակալությունից եկամուտ
Վարձակալական եկամուտը հաշվառվում է գծային մեթոդով վարձակալության ժամանակահատվածի ընթացքում և ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում գրանցվում է «Այլ եկամուտներ» հոդվածում:

4.2 Արտարժույթի փոխարկում

Արտարժույթով կատարված գործարքները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթով՝ գործարքի օրվա փոխարժեքով: Արտարժույթով արտահայտված առևտրային նպատակներով պահվող ակտիվների և պարտավորությունների փոխարկումից առաջացած օգուտը և վնասը ճանաչվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զուտ առևտրային եկամուտ հոդվածում, մինչդեռ ոչ առևտրային ակտիվների փոխարկումից գոյացող օգուտը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության այլ եկամուտ կամ այլ ծախս հոդվածում: Արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են գործառնական արժույթով կիրառելով հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ գործող փոխարժեքը:

Արտարժույթով արտահայտված վաճառքի համար մատչելի դրամային արժեթղթերի իրական արժեքում փոփոխությունները վերլուծվում են փոխարժեքային տարբերությունների միջև, որոնք առաջանում են արժեթղթերի ամորտիզացված գումարների փոփոխության և արժեթղթերի հաշվեկշռային արժեքի այլ փոփոխությունների արդյունքում: Ամորտիզացված գումարում փոփոխությունների հետ կապված փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, իսկ հաշվեկշռային արժեքում այլ փոփոխությունները ճանաչվում են կապիտալում:

Պատմական արժեքով հաշվառվող ոչ դրամային արտարժութային հոդվածները վերահաշվարկվում են գործարքի օրվա փոխարժեքով: Իրական արժեքով հաշվառվող ոչ դրամային արտարժութային հոդվածները վերահաշվարկվում են իրական արժեքի որոշման օրվա փոխարժեքով: Ոչ դրամային հոդվածների, ինչպիսին են ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով պահվող բաժնետոմսերը, փոխարժեքային տարբերությունները, ներկայացվում են որպես իրական արժեքի փոփոխությունից շահույթի կամ վնասի մաս: Ոչ դրամային հոդվածների փոխարժեքային տարբերությունները, ինչպես օրինակ՝ վաճառքի համար մատչելի դասակարգված բաժնետոմսերը, ընդգրկվում են կապիտալի վաճառքի համար մատչելի ներդրումների գծով վերագնահատման պահուստում:

Յուրաքանչյուր գործառնության պայմանագրով նախատեսված փոխարժեքի և տվյալ գործառնության օրվա գործող փոխարժեքի տարբերությունից առաջացող օգուտը կամ վնասը հաշվառվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զուտ առևտրային եկամուտ հոդվածի արտարժույթի առք ու վաճառքից զուտ եկամուտ տողում:

Բանկի կողմից ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման նպատակով օգտագործվել են հետևյալ փոխարժեքները.

	31 դեկտեմ. 2008	31 դեկտեմ. 2007
ՀՀ դրամ/1 ԱՄՆ դոլար	**306.73**	304.22
ՀՀ դրամ/1 Եվրո	**435.00**	446.96

4.3 Հարկում

Շահույթի գծով հաշվետու տարվա շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, բացառությամբ այն հարկերի, որոնց գծով գործառնությունների արդյունքները ճանաչվել են սեփական կապիտալում, ինչի դեպքում հարկերը նույնպես ճանաչվում են սեփական կապիտալում:

Ընթացիկ հարկը տարվա համար հարկվող եկամուտից վճարվելիք հարկն է՝ հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվին գործող հարկային դրույքներով, ինչպես նաև նախորդ տարիների համար վճարվելիք հարկերի ճշգրտումները:

Հետաձգված հարկերը հաշվարկվում են հաշվապահական հաշվեկշռի պարտավորությունների մեթոդի համաձայն, որը հաշվի է առնում բոլոր ժամանակային տարբերությունները, որոնք առաջանում են ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային գումարների և հարկային նպատակներով հաշվարկվող գումարների միջև, բառառությամբ այն դեպքերի, երբ այդ տարբերություններն առաջացել են գուդվիլի նախնական ճանաչման ժամանակ կամ կազմակերպությունների միավորում չհանդիսացող գործառնություններից առաջացող ակտիվների կամ պարտավորությունների դեպքում և ինչը առաջացման պահին չի ազդում ոչ հաշվապահական, և ոչ էլ հարկման նպատակով հաշվարկվող շահույթի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվ ճանաչվում է միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ ապագայում առկա կլինի հարկման ենթակա շահույթ, որի հաշվին կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվարկվում են այն հարկային դրույքով, որը ենթադրվում է, որ կգործի ակտիվների իրացման և պարտավորությունների մարման ժամանակ՝ հիմնվելով տվյալ ժամանակաշրջանի կամ հաշվետու ժամանակաշրջանի փաստացի գործող դրույքների վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ առաջանում են նաև այն ժամանակավոր տարբերությունների գծով, որոնք առաջանում են դուստր, ասոցիացված կամ համատեղ կազմակերպություններում ներդրումներից, բացի այն դեպքերից, երբ ժամանակավոր տարբերությունների իրացման ժամկետները կառավարվում են մայր կազմակերպության կողմից, և հավանական է, որ դրանք մոտ ապագայում չեն իրացվի:

ՀՀ-ում բանկերն իրենց գործունեության ընթացքում վճարում են նաև այլ հարկեր: Այդ հարկերը ներառված են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության այլ ծախսերում:

4.4 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները բաղկացած են կանխիկ դրամից, ՀՀ ԿԲ-ում պահվող միջոցներից (բացառությամբ ԱրՔա վճարային համակարգով իրականացվող փոխհաշվարկների համար դեպոնացված գումարների) և այլ բանկերում հաշիվներից, որոնք կարող են փոխարկվել կանխիկի կարճ ժամանակամիջոցում և չեն ենթարկվում արժեքի փոփոխման զգալի ռիսկի:

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով:

4.5 Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Իր բնականոն գործունեության ընթացքում Բանկն օգտագործում է այլ բանկերում տարբեր ժամանակաշրջանների համար բացված ընթացիկ և ավանդային հաշիվներ: Բանկերին տրամադրված ֆիքսված ժամկետով վարկերն ու կանխավճարները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով` օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ոչ ֆիքսված ժամկետներով միջոցներն ամորտիզացվում են Բանկի ղեկավարության կողմից գնահատված ժամկետներում: Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների գումարները նվազեցվում են արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

4.6 Ֆինանսական գործիքներ

Բանկը ֆինանսական ակտիվները և պարտավորություններն իր հաշվեկշռում ճանաչում է այն և միայն այն դեպքում, երբ նա դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ: Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների սովորական բնույթ կրող առք ու վաճառքների դեպքում դրանք ձևակերպվում են գործարքի օրվա ամսաթվով: Սովորական բնույթ կրող ձեռք բերումների դեպքում, երբ ֆինանսական գործիքը հետագայում պետք է չափվի իրական արժեքով, պայմանագրի օրվա և գործարքի օրվա միջև ընկած ժամանակամիջոցում այն հաշվառվում է նույն սկզբունքով, ինչ որ ձեռք բերված գործիքների դեպքում:

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները սկզբնական ճանաչման ժամանակ չափվում են սկզբնական արժեքով, գումարած գործարքի հետ կապված ցանկացած ծախսումները, բացի ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող` իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքների:

Սկզբնական ճանաչումից հետո բոլոր ֆինանսական պարտավորությունները, բացի ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող` իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքների (ներառված նաև առևտրային նպատակներով պահվող գործիքները), հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով` օգտագործելով արդյունվետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Սկզբնական ճանաչումից հետո ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող` իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքները հաշվառվում են իրական արժեքով:

Բանկի կողմից ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են հետևյալ կատեգորիաների. ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող` իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ, մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ, վարկեր և դեբիտորական պարտքեր, վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ: Ներդրումների նման դասակարգումը կատարվում է դրանց ձեռքբերման պահին` Բանկի ղեկավարության կողմից սահմանված գնահատումների հիման վրա հաշվի առնելով ձեռքբերման նպատակները: Ակտիվների հետագա վերադասակարգումը կատարվում է անհրաժեշտության և հնարավորության դեպքում` յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա ավարտից հետո:

Ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ
Այս կատեգորիայում հաշվառվում են առևտրական նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները: Ֆինանսական ակտիվը հաշվառվում է այս կատեգորիայում, եթե այն ձեռք է բերվում կարճ ժամկետում վաճառքի նպատակով կամ եթե այդպես է որոշվում ղեկավարության կողմից նշված ակտիվի ձեռք բերման պահին:

Ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները դասակարգվում են որպես ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող, երբ.

- Այդպես վարվելը զգալիորեն կնվազեցնի չափման անհամապատասխանությունները, որոնք կառաջանային, եթե կապված ածանցյալ գործիքները համարվեին առևտրական նպատակներով պահվող, իսկ հիմք հանդիսացող ֆինանսական գործիքները հաշվառվեին ամորտիզացված գումարով, ինչպես վարկերը կամ հաճախորդներին և բանկերին տրվող կանխավճարները, կամ պարտքային արժեթղթերի տեսքով թողարկված արժեթղթերը:
- Որոշ ներդրումներ, ինչպես օրինակ կապիտալի գործիքներում կատարված ներդրումները, որոնք փաստաթղթավորված ռիսկերի կառավարման կամ ներդրումային քաղաքականության համաձայն հաշվառվում են իրական արժեքով և կառավարչական անձնակազմին հաղորդվում են այդ արժեքով, համարվում են ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող, և
- Ֆինանսական գործիքները, ինչպես պարտքային արժեթղթերը, որոնք պարունակում են մեկ կամ ավելի բաղադրիչ ածանցյալ գործիքներ, որոնց տարբերությունը էականորեն ազդում է դրամական հոսքերի վրա, համարվում են ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող:

Ածանցյալ գործիքները դասակարգվում են որպես առևտրային նպատակներով պահվող, բացի այն դեպքերից, երբ դրանք օգտագործվում են հեջավորման նպատակով: Առևտրային նպատակներով պահվող ակտիվներից շահույթը և վնասը արտացոլվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Մինչև մարման ժամկետը պահվող արժեթղթեր
Ֆիքսված մարման ժամկետով արժեթղթերը դասակարգվում են որպես մինչև մարման ժամկետը պահվող, երբ Բանկը հաստատապես մտադրված է և հնարավորություն ունի պահել այդ ներդրումները մինչև դրանց մարման ժամկետի լրանալը: Եթե Բանկի կողմից իրականացվում է մարման ժամկետին ոչ մոտ ակտիվների էական գումարի վաճառք, ապա ամբողջ դասը վերադասակարգվում է որպես վաճառքի համար մատչելի: Մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը՝ հանած դրանց գծով արժեզրկումից պահուստները:

Վարկեր և դեբիտորական պարտքեր
Վարկերը և դեբիտորական պարտքերը ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք ստեղծվում են Բանկի կողմից ուղղակիորեն պարտապանին դրամ տրամադրելու միջոցով՝ առանց պարտքը վաճառելու մտադրության:

Ֆիքսված ժամկետներով տրամադրված վարկերը սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքից ծախսումները: Երբ տրամադրված գումարների իրական արժեքը տարբերվում է վարկի իրական արժեքից, օրինակ երբ վարկը տրամադրվում է շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով, տրամադրված գումարի և վարկի իրական արժեքների տարբերությունը վարկի սկզբնական ճանաչման ժամանակ ձևակերպվում է

որպես ծախս շուկայականից ցածր դրույքներով ակտիվների տեղաբաշխումից՝ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Այնուհետև վարկերն ու փոխատվությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ֆիքսված մարման ժամկետ չունեցող վարկերն ու փոխատվությունները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ ելնելով մարման ենթադրվող ժամկետներից: Հաճախորդներին տրված վարկերի ու փոխատվությունների գումարները նվազեցվում են դրանց գծով արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ներդրումներ

Վաճառքի համար մատչելի ներդրումները պարտքային, ինչպես նաև կապիտալի գործիքներում կատարված այն ներդրումներն են, որոնք Բանկը մտադիր է պահել անորոշ ժամկետով, և որոնք կարող են վաճառվել իրացվելիության կարիքների բավարարման համար, ինչպես նաև տոկոսադրույքներում, փոխարժեքներում կամ բաժնետոմսերի գներում փոփոխությունների դեպքում: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվները նախնական ճանաչումից հետո հաշվառվում են իրական արժեքով: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի փոփոխություններից առաջացած շահույթն ու վնասը վերագրվում է սեփական կապիտալին մինչև ֆինանսական ակտիվի օտարումը կամ արժեզրկումը, որի դեպքում կապիտալում ճանաչված շահույթը կամ վնասը վերաձևակերպվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Ամեն դեպքում, տոկոսները հաշվարկվում են արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով՝ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Վաճառքի համար մատչելի կապիտալի գործիքների գծով շահաբաժինները ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում գրանցվում են այն ժամանակ, երբ Բանկը իրավունք է ձեռք բերում ստանալու այդ շահաբաժինները:

Ակտիվ ֆինանսական շուկաներում գործող Ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքը հաշվետու ամսաթվին բորսային փակման պահին այդ ակտիվի գծով գնանշվող գինն է: Եթե գնանշված շուկայական գինը առկա չէ, ապա գործիքի իրական արժեքը որոշվում է գնային մոդելների կամ զեղչված դրամական հոսքերի տեխնիկայի միջոցով: Հակառակ դեպքում ներդրումները հաշվառվում են ինքնարժեքով՝ հանած արժեզրկումից պահուստների գումարները:

4.7 Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Յուրաքանչյուր հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով Բանկն իրականացնում է արժեզրկման գնահատում ֆինանսական ակտիվների կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի համար:

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական ակտիվների խումբը արժեզրկվում է և արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է միայն այն դեպքում, եթե կա օբյեկտիվ վկայություն արժեզրկման մասին՝ որպես ակտիվի նախնական ճանաչումից հետո կատարված մեկ կամ մի քանի իրադարձությունների («ծախսային իրադարձություն») արդյունք, և երբ այդ իրադարձությունը կամ իրադարձություններն ազդեցություն ունեն ֆինանսական ակտիվի կամ ակտիվների խմբի ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի վրա, որոնք կարելի է արժանահավատորեն չափել:

Արժեզրկումից կորուստի օբյեկտիվ վկայության գոյությունը որոշվում է որոշ չափանիշներով, որոնք վկայում են, որ վարկառուն կամ վարկառուների խումբն ունեն զգալի ֆինանսական դժվարություններ (օրինակ՝ կապիտալի նորմատիվ, զուտ եկամտի և վաճառքների հարաբերակցություն), առկա են տոկոսագումարների և մայր գումարների վճարման պարտավորությունների, վարկային համաձայնության կամ պայմանների խախտումներ, գրավի արժեքի նվազում, հավանականություն, որ կլինի սնանկացում

կամ այլ ֆինանսական վերակազմակերպում և կա տեղեկատվություն ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի չափելի նվազման վերաբերյալ՝ կապված տնտեսական պայմանների փոփոխություններով, որոնք ազդում են վարկառուի և չվճարումների վրա:

Բանկը սկզբից գնահատում է արժեզրկման օբյեկտիվ պայմանների գոյությունը անհատական գնահատման արդյունքում այն ակտիվների համար, որոնք անհատապես էական են և հետո անհատական կամ խմբային գնահատումների արդյունքում այն ֆինանսական ակտիվների համար, որոնք անհատապես էական չեն: Անհատական գնահատման արդյունքում արժեզրկման օբյեկտիվ գոյությունը հաստատելուց կամ ժխտելուց հետո ակտիվները դասակարգվում են վարկային ռիսկի նմանատիպ բնույթ ունեցող խմբերում՝ խմբային գնահատում իրականացնելու նպատակով: Այն ակտիվները, որոնց գծով անհատական գնահատման արդյունքում ձևավորվել են արժեզրկումից պահուստներ, չեն ներառվում վերոհիշյալ խմբերում:

Երբ առկա է վկայություն ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվի արժեզրկման վերաբերյալ, արժեզրկման պահուստի գումարը որոշվում է որպես ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և այդ ֆինանսական գործիքի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով զեղչված դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի (բացառությամբ վարկի հետ կապված ապագա ծախսերի) ներկա արժեքի միջև տարբերություն: Ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է արժեզրկման պահուստի միջոցով, արժեզրկումից ծախսը արտացոլվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Եթե վարկը կամ մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումն ունի փոփոխական տոկոսադրույք, ցանկացած արժեզրկումից ծախս չափելու համար զեղչման դրույքը պայմանագրով որոշված ընթացիկ արդյունավետ տոկոսադրույքն է: Բանկը կարող է արժեզրկումը չափել գործիքի իրական արժեքի հիման վրա՝ օգտագործելով տեսանելի շուկայական գինը:

Ապահովված ֆինանսական ակտիվների դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի ներկա արժեքը ներառում է գրավների իրացումից փոխհատուցվող գումարները, հանած գրավի ձեռքբերման և իրացման ծախսերը, անկախ նրանից, թե գրավը կփոխանցվի Բանկին, թե ոչ:

Արժեզրկման խմբային գնահատման նպատակով, ֆինանսական ակտիվները խմբավորվում են Բանկի ներքին վարկային դասակարգման հիման վրա, որը հաշվի է առնում վարկային ռիսկի բնութագրիչները, ինչպես՝ ակտիվի տեսակը, արդյուաբերական ոլորտը, աշխարհագրական դիրքը, գրավի տեսակը, ժամկետանց կարգավիճակը և այլ կապակցված գործոններ:

Ֆինանսական ակտիվների ապագա դրամական հոսքերը, որոնց արժեզրկումը խմբային է գնահատված, որոշվում են խմբում գտնվող ակտիվների պայմանագրային դրամական հոսքերի և նմանատիպ ակտիվների պատմական ծախսերի պրակտիկայի հիման վրա: Վերջինս ճշգրտվում է ընթացիկ տեսանելի տեղեկատվությամբ, որպեսզի արտացոլվեն ներկա պայմանները, որոնք չեն ազդել այն ժամանակահատվածում, որի վրա հիմնված է պատմական ծախսերի պրակտիկան, և պատմական ժամանակաշրջանում ներկայում գոյություն չունեցող պայմանների հետևանքները չեզոքացնելու նպատակով:

Ակտիվների խմբերի ապագա դրամական հոսքերում փոփոխությունների գնահատականը պետք է արտացոլի և համապատասխան լինի դրանց հետ կապված տեսանելի տվյալների ժամանակաշրջանից ժամանակաշրջան փոփոխությունների հետ (օրինակ՝ փոփոխություններ գործազրկության դրույքներում, գույքի գնի, վճարումների կարգավիճակի կամ խմբում կորուստների հավանականությունը մատնանշող այլ գործոնների և կորուստների ծավալների մեջ): Ապագա դրամական հոսքերի գնահատման

համար օգտագործվող մեթոդոլոգիան և վարկածները պարբերաբար վերանայվում են Բանկի կողմից՝ կորուստների իրական և գնահատված արժեքների միջև տարբերությունները նվազեցնելու համար:

Վարկերը համապատասխան պահուստների հետ միասին դուրս են գրվում, եթե ապագայում չկա վարկը հավաքագրելու իրատեսական հեռանկար, և երբ բոլոր գրավներն օգտագործվել են կամ փոխանցվել Բանկին: Եթե հաջորդող տարում, գնահատված արժեզրկման ծախսը ավելանում կամ նվազում է արժեզրկման ճանաչումից հետո կատարված իրադարձությունների պատճառով, նախկինում ճանաչված արժեզրկման ծախսը ավելացվում կամ նվազեցվում է պահուստի գումարը ճշտելով: Եթե ապագա դուրսգրումը հետագայում վերականգնվում է, ապա վերականգնված գումարը կրեդիտագրվում է պահուստի հաշվին:

Վերանայված վարկեր

Որտեղ հնարավոր է, Բանկն փորձում է վերանայել վարկերը, քան բռնագանձել գրավը: Սա կարող է հանգեցնել վճարումների երկարաձգումների և վարկի մարման նոր պայմանների մասին համաձայնության: Երբ վարկի պայմանները վերանայվում են, վարկն այլևս չի համարվում ժամկետանց: Ղեկավարությունը շարունակաբար վերանայում է վերանայված պայմաններով վարկերը, համոզվելու համար, որ բոլոր համաձայնությունները պահպանված են և որ ապագա վճարումները կկատարվեն: Վարկերը շարունակում են մնալ արժեզրկման անհատական կամ խմբային գնահատման առարկա՝ օգտագործելով վարկի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ

Երբ վաճառքի համար մատչելի ակտիվն արժեզրկվում է, ապա նրա արժեքի (նվազեցված մարումների և ամորտիզացիայի գումարներով) և ընթացիկ իրական արժեքի տարբերությունը, բացառությամբ նախկինում ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչված արժեզրկումից գումարների, կապիտալից վերաձևակերպվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Վաճառքի համար մատչելի կապիտալի գործիք հանդիսացող ներդրումների գծով արժեզրկումից կորուստների հակադարձում ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում չի կատարվում: Վաճառքի համար մատչելի պարտքային գործիք հանդիսացող ներդրումների գծով արժեզրկումից կորուստների հակադարձումը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, եթե ակտիվի իրական արժեքի բարձրացումը օբյեկտիվորեն կարելի է համարել հետագա իրադարձությունների արդյունք, որոնք կատարվել են կորուստը ֆինանսական արդյունքներով ճանաչելուց հետո:

4.8 Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը (կամ ֆինանսական ակտիվի մի մասը, կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի մի մասը) ապաճանաչվում է, երբ.

- վերանում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը,
- Բանկը փոխանցում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը, կամ պահպանում է այդ իրավունքը, բայց պարտավորվում է ստացված գումարներն ամողջությամբ և ժամանակին փոխանցել երրորդ կողմին՝ փոխանցման համաձայնագրի համաձայն,
- և Բանկը կամ (ա) փոխանցում է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, կամ (բ) չի փոխանցում, և չի պահպանում ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, այլ փոխանցում է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը:

Եթե Բանկը փոխանցում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը և չի փոխանցում, և չի պահպանում ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, և չի փոխանցում է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, ապա ակտիվը հաշվառվում Բանկի շարունակվող մասնակցության համապատասխան ֆինանսական ակտիվում: Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի երաշխիքային ապահովման ձև, ապա այդպիսի մասնակցության չափը համարվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնը՝ ակտիվի հաշվեկշռային արժեք կամ Բանկի կողմից փոխհատուցվելիք առավելագույն գումար:

Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի դուրսգրված վաճառքի և/կամ գնման օպցիոնի ձև (ներառյալ դրամային և նման պայմաններով օպցիոնները), մասնակցության չափը որոշվում է այն գումարի չափով, որով Բանկը կարող է հետ գնել փոխանցվող ակտիվը, բացառությամբ իրական արժեքով գնահատված դուրսգրված վաճառքի օպցիոնի (ներառյալ դրամային և նման պայմաններով օպցիոնները), երբ շարունակվող մասնակցության չափը համարվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնը՝ փոխանցվող ակտիվի իրական արժեքը կամ օպցիոնի կատարման գինը:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ֆինանսական պարտավորությունն ապաճանաչվում է, երբ այն մարվում է, չեղյալ է համարվում կամ լրացել է դրա ուժի մեջ մնալու ժամկետը:

Փոխառուի փոխատուի միջև պարտքային գործիքների փոխանակումը, որոնց պայմաններն էականորեն տարբերվում են միմյանցից, կամ կատարվում է գործող պարտքային գործիքի պայմանների էական փոփոխություն, իրենից ներկայացնում է հին պարտքի մարում, որը պետք է հանգեցնի այդ պարքի ապաճանաչմանը և նոր պարտքային գործիքի ճանաչմանը, իսկ տարբերությունը համապատասխան հաշվեկշռային հաշվի հետ ձևակերպվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

4.9 Ռեպո և հակադարձ ռեպո համաձայնագրեր

Հետգնման պայմանով արժեթղթերի վաճառքի գործառնությունները («ռեպո») դիտարկվում են որպես ապահովված ֆինանսական գործառնություններ: Հետգնման պայմանով վաճառված արժեթղթերը շարունակվում են հաշվառվել հաշվեկշռում, և այն դեպքում, երբ գնորդն ունի նշված արժեթղթերի վաճառքի կամ գրավադրման պայմանագրային իրավունք կամ համաձայնություն, դրանք վերադասակարգվում են որպես «Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր» և ներկայացվում են որպես առանձին հաշվեկշիռային հոդված: Համապատասխան պարտավորությունն արտացոլվում է ֆինանսական կազմակերպությունների կամ հաճախորդների նկատմամբ հաշիվներում:

Հետվաճառքի պայմանով գնված արժեթղթերը («հակադարձ ռեպո») չեն ճանաչվում հաշվապահական հաշվեկշռում, իսկ վճարված գումարները հաշվառվում են որպես պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ կամ հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ:

Արժեթղթերի գնման և վաճառքից առաջացած եկամուտը կամ ծախսը իրենից ներկայացնում է տոկոսային եկամուտ կամ ծախս, որոնք հաշվեգրվում են հետգնման պայմանագրերի գործողության ժամկետների ընթացքում՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

4.10 Որպես գրավ տրված և ստացված արժեթղթեր

Արժեթղթերով գործարքները հիմնականում ապահովվում են արժեթղթերով կամ կանխիկ դրամով: Արժեթղթերի փոխանցումը մյուս կողմին արտացոլվում է հաշվեկշռում, միայն եթե փոխանցվում են նաև ռիսկերը և օգուտները կապված սեփականության իրավունքի փոխանցման հետ: Վճարված կամ որպես գրավ ստացված կանխիկը գրանցվում է որպես ակտիվ կամ պարտավորություն:

Ձեռքբերված արժեթղթերը չեն ճանաչվում հաշվեկշռում մինչև դրանց օտարումը երրորդ կողմին, որի դեպքում նշված արժեթղթերի վերադարձման գծով պարտավորությունը ճանաչվում է իրական արժեքով որպես առևտրական նպատակներով պարտավորություն, իսկ գնման և վաճառքի տարբերությունը հաշվառվում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում որպես զուտ առևտրային եկամուտ:

4.11 Վարձակալություն

Գործառնական վարձակալություն - Բանկը որպես վարձակալ

Ակտիվների վարձակալությունը, որի դեպքում ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու օգուտները պահպանվում են վարձատուի մոտ, դասակարգվում է որպես գործառնական վարձակալություն: Գործառնական վարձակալության շրջանակներում վարձավճարները ճանաչվում են որպես ծախս ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում և ներառվում են գործառնական ծախսերում:

4.12 Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները ներկայացված են սկզբնական արժեքի և կուտակված մաշվածության տարբերությամբ: Բանկի շենքը ներկայացված է իրական արեքի և կուտակված մաշվածության տարբերությամբ: Երբ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը ավելի մեծ է նրա գնահատված փոխհատուցվող գումարից ոչ ժամանակավոր հանգամանքների պատճառով, այն անմիջապես նվազեցվում է մինչև այդ փոխհատուցվող գումարը:

Մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային մեթոդով ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, կիրառելով հետևյալ տարեկան դրույքաչափերը՝

	Օգտակար ծառայության ժամկետ (տարիներ)	Տոկոսադրույք (%)
Շենքեր	20	5
Համակարգիչներ և կապի միջոցներ	1	100
Տրանսպորտային միջոցներ	5	20
Այլ հիմնական միջոցներ	5	20

Վարձակալված հիմնական միջոցների վրա ուղղված կապիտալ բնույթի ծախսումները կապիտալացվում և ամորտիզացվում են գծային հիմունքով հետևյալ երկու ժամկետներից նվազագույնով. վարձակալման ժամկետ կամ հիմնական միջոցների և դրանց օգտակար ծառայության ժամկետ: Անավարտ շինարարությանը պատկանող ակտիվները չեն ամորտիզացվում:

Հիմնական միջոցների վերանորոգման և պահպանման հետ կապված ծախսումները ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես ծախս՝ դրանց կատարման պահին: Կապիտալ բնույթի նորոգման ծախսումները ավելացվում են ակտիվի հաշվեկշռային արժեքին, երբ հավանական է , որ դրանց շնորհիվ ապագա տնտեսական

օգուտները՝ ավելի շատ, քան ակնկալվում էր առկա ակտիվի նորմատիվային ցուցանիշների սկզբնական գնահատումից, կհոսեն դեպի կազմակերպություն: Այս ծախսումների մաշվածությունը հաշվարկվում է համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության մնացորդային ժամկետի ընթացքում:

Հիմնական միջոցի իրացումից առաջացած օգուտ կամ վնասը որոշվում է որպես ակտիվի իրացումից զուտ մուտքերի և հաշվեկշռային արժեքի տարբերություն և հաշվառվում է գործառնական շահույթում:

Վերագնահատման արդյունքում ակտիվի արժեքի աճը արտացոլվում է կապիտալում՝ հիմնական միջոցների վերագնահատման պահուստում, բացի այն դեպքերից, երբ այն փոխհատուցում է ֆինանսական արդյունքներում տվյալ ակտիվի գծով նախկինում ճանաչված վերագնահատումից վնասը. այս դեպքում վերագնահատումից աճը նույնպես ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքներում: Վերագնահատման արդյունքում ակտիվի արժեքի նվազումը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքներում, բացի այն դեպքերից, երբ այն փոխհատուցում է նախկինում տվյալ ակտիվի գծով կապիտալում ճանաչված վերագնահատումից աճը:

Վերագնահատված գումարով հաշվառվող հիմնական միջոցների իրացման դեպքում, իրացված հիմնական միջոցների համապատասխան դասի վերագնահատման պահուստին վերագրված գումարը փոխանցվում է չբաշխված շահույթին:

4.13 Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները բաղկացած են համակարգչային ծրագրից, արտոնագրերից, գուդվիլից և այլն:

Առանձին ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները սկզբնապես ճանաչվում են ինքնարժեքով: Նախնական ճանաչումից հետո ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են ինքնարժեքով՝ նվազեցնելով կուտակված ամորտիզացիան կամ արժեզրկումից կորուստները: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայությունների ժամկետները կարող են լինել որոշակի կամ անորոշ: Որոշակի օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվները ամորտիզացվում են օգտակար ծառայության ընթացքում՝ 10 տարվա ընթացում և գնահատվում են արժեզրկման առումով, երբ առկա են արժեզրկման հատկանիշներ: Ամորտիզացիայի հաշվառման մեթոդները և ժամկետները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում:

Անորոշ օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվները չեն ամորտիզացվում, սակայն յուրաքանչյուր տարի գնահատվում են արժեզրկման առումով՝ անհատապես կամ առանձին դրամաստեղծ միավորի համար: Անորոշ օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվները յուրաքանչյուր տարի հսկվում են հիմնավորելու համար նրանց հաշվառման շարունակականությունը նշված դասում:

Համակարգչային ծրագրերի ընթացիկ սպասարկման ծախսերը հաշվառվում են որպես ծախս դրանց կատարման ժամանակ:

Ձեռքբերումների հետևանքով առաջացող գուդվիլը իրենից ներկայացնում է ձեռք բերման արժեքի այն մասը, որը գերազանցում է ձեռք բերված զուտ որոշելի ակտիվների իրական արժեքը: Գուդվիլը չի ամորտիզացվում, փոխարենն այն առնվազն տարին մեկ անգամ ստուգվում է արժեզրկման գծով:

4.14 Վաճառքի համար պահվող ակտիվներ

Ոչ ընթացիկ ակտիվները դասակարգվում են վաճառքի համար պահվող, երբ հաշվեկշռային արժեքը ենթակա է փոխհատուցման ոչ թե դրանց հետագա շահագործման, այլ վաճառքի միջոցով: Դրանց վաճառքը ենթադրվում է իրականացնել վաճառքի համար պահվող դասակարգումից հետո մեկ տարվա ընթացքում:

Վաճառքի համար պահվող դասակարգված ոչ ընթացիկ ակտիվները ճանաչվում են հաշվեկշռային արժեքի կամ իրական արժեքի՝ հանած վաճառքի ծախսերը, նվազագույնով: Եթե վերջինս ավելի փոքր է, քան հաշվեկշռային արժեքը, ապա ճանաչվում է արժեզրկումից կորուստ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Իրական արժեքի՝ հանած վաճառքից ծախսերը, հետագա ցանկացած աճ ճանաչվում է միայն տվյալ ակտիվի նախկինում արժեզրկված գումարների չափով:

4.15 Շնորհներ

Ակտիվներին վերաբերող շնորհները ներառվում են այլ պարտավորություններում և կրեդիտագրվում են եկամուտներին գծային մեթոդով՝ համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում:

4.16 Ներգրաված միջոցներ

Ներգրավված միջոցները, որոնք ներառում են Կառավարության, այլ ֆինանսական կազմակերպությունների և հաճախորդների հաշիվները, սկզբնապես ճանաչվում են ստացված միջոցների իրական արժեքով՝ հանած գործառնությունների գծով ուղղակի ծախսերը: Սկզբնական ճանաչումից հետո ներգրավված միջոցները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Եկամուտները և ծախսերը գրանցվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, ինչպես պարտավորությունների ապաճանաչման ժամանակ, այնպես էլ ամորտիզացիայի ընթացքում:

4.17 Կենսաթոշակներ

Բանկում, աշխատակիցների աշխատավարձի հիման վրա հաշվարկված որոշակի տոկոսը Հայաստանի Հանրապետության պետական կենսաթոշակային համակարգին փոխանցելուց բացի, այլ հատուկ կենսաթոշակային հիմնադրամ չի ձևավորվում: Նշված համակարգին հատկացումների հետ կապված ծախսերը արտացոլվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում այն ժամանակաշրջանում, որին դրանք վերաբերվում են:

4.18 Ֆինանսական երաշխիքներ

Ֆինանսական երաշխիքների պայմանագրերը այն պայմանագրերն են, որոնք պահանջում են, որ երաշխիքը տրամադրողը փոխհատուցի երաշխիքը ստացողին կոնկրետ պարտապանի կողմից պարտքային գործիքի ժամկետներին համաձայն վճարումները ժամանակին չկատարելու պատճառով վերջինիս կողմից կրած վնասների դիմաց: Նման ֆինանսական երաշխիքներ տրամադրվում են բանկերին, ֆինանսական և այլ կազմակերպություններին հաճախորդների վարկերը, օվերդրաֆտները և այլ բանկային գործիքները ապահովելու նպատակով:

Ֆինանսական երաշխիքները ֆինանսական հաշվետվություններում սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով «Այլ պարտավորություններ»-ում՝ որպես կոմիսիոն վճար: Սկզբնական ճանաչումից հետո Բանկը յուրաքանչյուր երաշխավորության տակ պարտավորությունը չափում է ամորտիզացված վճարից և երշխավորության արդյունքում առաջացած ցանկացած ֆինանսական պարտավորություն լուծելու համար անհրաժեշտ ելքերի լավագույն գնահատումից առավելագույնով:

4.19 Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, երբ Բանկը ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտներ մարմնավորող միջոցների արտահոսք, և պարտականության գումարը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

4.20 Բաժնետիրական կապիտալ

Բաժնետիրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես կապիտալ: Նոր բաժնետոմսերի թողարկմանը, բացի կազմակերպությունների միավորման դեպքում թողարկվող բաժնետոմսերի, վերաբերող ուղղակի ծախսերը նվազեցվում են կապիտալի աճից: Երբ թողարկման արդյունքում ստացված գումարների իրական արժեքը գերազանցում է բաժնետոմսերի անվանական արժեքը, տարբերությունը հաշվառվում է որպես հավելավճար:

Շահաբաժիններ

Հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով շահաբաժինները դուրս են գրվում կապիտալից և ճանաչվում են որպես պարտավորություն, միայն երբ դրանք հաստատվում են հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով կամ մինչև այդ: Մինչև հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթիվը հայտարարված կամ հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվից հետո, բայց մինչև ֆինանսական հաշվետվությունների հրապարակման ամսաթիվը հայտարարված կամ հաստատված շահաբաժինները բացահայտվում են:

4.21 Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները, եկամուտներն ու ծախսերը հաշվեկշռում ներկայացվում են հաշվանցված, եթե գոյություն ունի օրենսդրորեն հաստատված իրավունք իրականացնելու հաշվառված գումարների հաշվանցում, ինչպես նաև մտադրություն իրականացնելու հաշվանցում կամ միաժամանակ իրացնելու ակտիվը և մարելու պարտավորությունը:

5 Կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ և դատողություններ

ՖՀՄՍ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է, որ Բանկի ղեկավարությունը կատարի կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ, դատողություններ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն են թողնում ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների ներկայացվող գումարների, ինչպես նաև հաշվետու ժամանակաշրջանի եկամուտների և ծախսերի վրա: Գնահատումները և դրանց հետ կապված ենթադրությունները, հիմնվելով պատմական փորձի և այլ գործոնների վրա, որոնք հիմնավորված են տվյալ պայմաններում, հիմք են հանդիսանում դատողություններ անելու այն ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների վերաբերյալ, որոնց արժեքը հնարավոր չէ որոշել այլ վստահելի աղբյուրներից: Ամեն դեպքում, չնայած գնահատումները հիմնվում են ղեկավարության կողմից ընթացիկ իրադարձությունների լավագույն պատկերացումների վրա, փաստացի արդյունքները վերջին հաշվով կարող են տարբերվել կատարված գնահատումներից:

Ներկայացվող ֆինանսական հաշվետվությունների առումով նշանակալից դատողությունները և գնահատումները ներկայացվում են ստորև:

Ներդրումային արժեթղթերի դասակարգում

Բանկի ներդրումային արժեթղթերը ներառում են ՀՀ ԿԲ, պետական և ոչպետական պարտատոմսերը, ոչպետական բաժնետոմսերը: Սկզբնական ճանաչման ժամանակ

Բանկը դասակարգում է արժեթղթերը որպես ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող ֆինանսական ակտիվներ, մինչև մարման ժամկետը պահվող ֆինանսական ակտիվներ և վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ, որոնց իրական արժեքի ճշգրտումն իրականացվում է կապիտալում:

Փոխկապակցված կողմերի հետ գործառնություններ

Բանկն իր գործունեության ընթացքում իրականացնում է գործառնություններ փոխկապակցված կողմերի հետ: Նշված գործառնությունները հիմնականում իրականացվում են շուկայական պայմաններով: Գործող շուկայի բացակայության դեպքում Բանկը կատարում է դատողություններ գործառնությունների շուկայական կամ ոչ շուկայական բնույթի վերաբերյալ: Դատողությունները հիմնվում են այլ հաճախորդների հետ նմանատիպ գործառնությունների, ինչպես նաև արդյունավետ տոկոսադրույքների վերլուծությունների վրա:

Վարկերի և այլ փոխատվությունների գծով արժեզրկումից պահուստներ

Բանկը պարբերաբար գնահատում է խնդրահարույց վարկերը և փոխատվությունները յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի համար՝ պարզելու համար, թե արդյոք անհրաժեշտ է արժեզրկման պահուստ ձևավորել ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Մասնավորապես, ղեկավարության դատողությունը անհրաժեշտ է ապագա դրամական հոսքերի գումարը և պարբերականությունը գնահատելու համար, երբ անհրաժեշտ է պահանջվող պահուստի չափը որոշել: Նման գնահատումները հիմնված են որոշ գործոնների շուրջ ենթադրությունների վրա և ներկա արդյունքները կարող են տարբեր լինել՝ հանգեցնելով պահուստում հետագա փոփոխությունների:

Նշանակալի վարկերի և փոխատվությունների համար անհատական ստեղված հատուկ պահուստներից բացի, Բանկը նաև ստեղծում է արժեզրկման խմբային պահուստներ, այն ռիսկերի գծով որոնք չնայած որ անհատապես չեն գնահատվել, սակայն ունեն չվճարման ավելի մեծ ռիսկ, քան սկզբնապես որոշվել էր: Սա հաշվի է առնում այնպիսի գործոնների ազդեցությունը, ինչպիսիք են վատթարացում երկրի ռիսկում, արդյունաբերության մեջ և տեխնոլոգիական հնացումը, ինչպես նաև բացահայտված կառուցվածքային թուլությունները կամ դրամական հոսքերի նվազումները:

Հարկային օրենսդրություն

ՀՀ հարկային օրենսդրությունը ենթակա է տարակարծիք մեկնաբանությունների: Տես 27 ծանոթագրությունը:

Կապիտալի գործիք հանդիսացող վաճառքի համար մատչելի ներդրումների արժեզրկում

Բանկը համարում է կապիտալի գործիք հանդիսացող վաճառքի համար մատչելի ներդրումն արժեզրկված, երբ դրա իրական արժեքի նվազումը էական է կամ կրում է երկարատև բնույթ: Որոշելու համար էական է կամ երկարատև նվազումը՝ Բանկը կատարում է որոշակի դատողություններ: Այդ դատողությունները կատարելիս, այլ գործոնների հետ մեկտեղ, Բանկը հաշվի է առնում նաև բաժնետոմսերի գնի փոփոխականությունը: Բացի դրանից, արժեզրկումը հնարավոր է, երբ առկա են ապացույցներ, որ վատացել է ֆինանսական վիճակը տվյալ կազմակերպության, արդյունաբերության կամ ճյուղի, որտեղ կատարվել է ներդրումը, կատարվել են փոփոխություններ տեխնոլոգիաներում և գործառնական կամ ֆինանսական դրամական հոսքերում:

6 Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ և ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2008	2007
Վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին	**12,116,491**	7,169,871
Վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթեր	**423,180**	254,027
Ֆինանսական կազմակերպությունների հաշիվներ	**99,677**	351,419
Հակադարձ ռեպո գործառնություններ	**54,764**	13,562
Այլ տոկոսային եկամուտներ	**11,869**	16,583
Արժեզրկված ակտիվների գծով հաշվեգրված տոկոսներ	**348,961**	393,909
Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ	**13,054,942**	8,199,371

Հազար ՀՀ դրամ	2008	2007
Հաճախորդների հաշիվներ	**3,349,445**	**1,871,808**
Ֆինանսական կազմակերպությունների հաշիվներ	**697,007**	**277,349**
Ռեպո գործառնություններ	**100,365**	**92,929**
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	**11,066**	**-**
Այլ տոկոսային ծախսեր	**235**	**-**
Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ ծախսեր	**4,158,118**	**2,242,086**

7 Կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտներ

Հազար ՀՀ դրամ	2008	2007
Դրամարկղային գործառնություններ	**150,339**	54,794
Հաշվարկային գործառնություններ/փոխանցումներ	**780,946**	665,779
Վճարային քարտերով գործառնություններ	**239,192**	138,826
Պետական և տեղական բյուջեի հետ հաշիվների սպասարկման գծով վճարներ	**57,376**	47,648
Երաշխիքներ և ակրեդիտիվներ	**268,956**	113,635
Կոմիսիոն վճարներ կանխիկացման գծով	**1,040,203**	1,065,640
Այլ վճարներ և կոմիսիոն եկամուտներ	**163,266**	138,300
Ընդամենը կոմիսիոն և այլ վճարների տեսքով եկամուտներ	**2,700,278**	2,224,622

8 Այլ եկամուտներ

Հազար ՀՀ դրամ	2008	2007
Հիմնական միջոցների վաճառքից եկամուտ	**428**	1,486
Ստացված տույժեր և տուգանքներ	**56,879**	31,653
Ակտիվներին վերաբերող շնորհներից եկամուտ	**727**	456
Այլ եկամուտ	**47,493**	73,247
Ընդամենը այլ եկամուտներ	**105,527**	106,842

9 Վարկային կորուստների արժեզրկման ծախս/(հակադարձում)

Հազար ՀՀ դրամ	2008	2007
Վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին (ծանոթ. 15)	**1,245,219**	287,733
Այլ պահուստներ (ծանոթ. 24)	**133,740**	4,160
Այլ ակտիվներ (ծանոթ. 19)	**(1,381)**	(25,040)
Ընդամենը վարկային կորուստների արժեզրկման ծախս	**1,377,578**	266,853

10 Անձնակազմի գծով ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2008	2007
Աշխատավարձ	**3,188,632**	**2,238,550**
Սոցիալական ապահովագրության վճարներ	**320,090**	**246,562**
Ընդամենը անձնակազմի գծով ծախսեր	**3,508,722**	**2,485,112**

11 Այլ ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2008	2007
Նյութական ակտիվների վերանորոգման և սպասարկման ծախսեր	**117,912**	89,033
Գովազդի ծախսեր	**36,967**	66,780
Գործուղման ծախսեր	**61,821**	39,703
Կապի և հաղորդակցման միջոցների գծով ծախսեր	**151,877**	133,183
Վարձակալության գծով ծախսեր	**106,478**	111,491
Հարկեր, (բացառությամբ շահութահարկի) և տուրքեր	**151,566**	156,355
Խորհրդատվական և այլ ծառայությունների գծով ծախսեր	**95,350**	251,036
Անվտանգության գծով ծախսեր	**187,362**	152,187
Հիմնական միջոցների արժեզրկումից կորուստներ	**7,625**	7,625
Հիմնական միջոցների օտարումից կորուստներ	**201**	4,844
Ներկայացուցչականխ ծախսեր	**50,298**	31,160
Գրասենյակային ծախսեր	**58,793**	48,299
Վճարված տուգանքներ	**2,558**	4,373
Ոչ առևտրային ակտիվների արտարժութային փոխարկումներից զուտ վնաս	**25,789**	28,672
Ավանդների գծով երաշխիքային վճարներ	**48,285**	33,865
Այլ կառավարչական ծախսեր	**89,293**	65,877
Ապահովագրության գծով ծախսեր	**60,623**	950
Այլ ծախսեր	**533,510**	432,405
Ընդամենը այլ ծախսեր	**1,786,308**	1,657,838

12 Շահութահարկի գծով ծախս

Հազար ՀՀ դրամ	**2008**	2007
Ընթացիկ հարկ	**1,471,495**	1,035,290
Հետաձգված հարկ	**(24,425)**	(7,071)
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	**1,447,070**	1,028,219

Հայաստանի Հանրապետությունում շահութահարկի դրույքաչափը կազմում է 20% (2007թ.՝ 20%): ՀՀ հարկային օրենսդրության և ՖՀՄՍ-ի միջև եղած տարբերությունը մի շարք ակտիվների և պարտավորությունների գծով առաջացնում է ժամանակավոր տարբերություններ ֆինանսական հաշվետվությունների կազման նպատակներով դրանց հաշվեկշռային արժեքների և հարկման նպատակով հաշվեկշռային արժեքների միջև: Հետաձգված շահութահարկի գումարը հաշվարկվում է 20% հիմնական դրույքաչափը կիրառելով:

Ստորև ներկայացվում է շահութահարկի գծով ծախսի և հաշվապահական շահույթի միջև փոխկապակցվածությունը.

Հազար ՀՀ դրամ	**2008**	**Արդյունավետ դրույքաչափ (%)**	2007	Արդյունավետ դրույքաչափ (%)
Շահույթ մինչև հարկումը	**6,635,260**	**-**	5,155,341	-
Շահութահարկ՝ 20% դրույքաչափով	**1,327,052**	**20**	1,031,068	20
Չհարկվող եկամուտներ	**(246)**	**-**	(22,611)	(0.4)
Չնվազեցվող ծախսեր	**115,106**	**1,7**	14,028	0.3
Բացասական փոխարժեքային տարբերություն	**5,158**	**0.1**	5,734	0.1
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	**1,447,070**	**21.8**	1,028,219	20

Ժամանակավոր տարբերությունների գծով հետաձված հարկի հաշվարկ.

Հազար ՀՀ դրամ	**2007**	**Ֆինանսական արդյունքներով ճանաչված**	**Սեփական կապիտալում ճանաչված**	**2008**
Կուտակված ծախսեր և այլ պարտավորություններ	**24,012**	**(1,036)**	**-**	**22,976**
Այլ պահուստներ	**-**	**23,517**	**-**	**23,517**
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվ	**24,012**	**22,481**	**-**	**46,493**
Հիմնական միջոցների վերագնահատում	**(273,499)**	**15,765**	**(347,953)**	**(605,687)**
Այլ պահուստներ	**(8,671)**	**8,671**	**-**	**-**
Վարկերի և այլ ակտիվների գծով արժեզրկման պահուստ	**(10,278)**	**(22,492)**	**-**	**(32,770)**
Արժեթղթերի իրական արժեքի ճշգրտում	**(18,930)**	**-**	**16,683**	**(2,247)**
Ընդամենը հետաձգված հարկային պարտավորություն	**(311,378)**	**1,944**	**(331,270)**	**(640,704)**
Զուտ հետաձգված հարկային պարտավորություն	**(287,366)**	**24,425**	**(331,270)**	**(594,211)**

Հազար ՀՀ դրամ	2006	Ֆինանսական արդյունքներով ճանաչված	Սեփական կապիտալում ճանաչված	2007
Կուտակված ծախսեր և այլ պարտավորություններ	17,637	6,375	-	24,012
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվ	17,637	6,375	-	24,012
Հիմնական միջոցների վերագնահատում	(289,554)	16,055	-	(273,499)
Վարկային ռիսկ պարունակող պարտավորությունների գծով պահուստ	(3,590)	(5,081)	-	(8,671)
Կուտակված եկամուտ	-	(10,278)	-	(10,278)
Արժեթղթերի իրական արժեքի ճշգրտում	(17,459)	-	(1,471)	(18,930)
Ընդամենը հետաձգված հարկային պարտավորություն	(310,603)	696	(1,471)	(311,378)
Զուտ հետաձգված հարկային պարտավորություն	(292,966)	7,071	(1,471)	(287,366)

13 Կանխիկ դրամական միջոցներ, դրանց համարժեքներ և մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում

Հազար ՀՀ դրամ	**2008**	2007
Կանխիկ դրամական միջոցներ	**6,029,270**	4,758,153
Դրամական միջոցների այլ տեղաբաշխումներ	**36,954**	48,943
Թղթակցային հաշիվներ ՀՀ ԿԲ-ում	**11,032,461**	8,677,286
Ներառվում է դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունում	**17,098,685**	13,484,382
Դեպոնացված միջոցներ ՀՀ ԿԲ-ում	**544,945**	550,119
Կանխիկ դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում	**17,643,630**	14,034,501
Դրամական միջոցների հոսքերում ներառված կանխիկ դրամական միջոցներ և հաշիվներ ՀՀ ԿԲ-ում	**17,098,685**	13,484,382
Այլ բանկերում տեղաբաշխված միջոցներ (ծանոթ. 14)	**7,568,308**	9,192,113
Ընդամենը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	**24,666,993**	22,676,495

Թղթակցային հաշիվները ՀՀ ԿԲ-ում ներառում են նաև ՀՀ բանկային օրենսդրության համաձայն ՀՀ ԿԲ-ում տեղաբաշխված պարտադիր պահուստներ, որոնք հաշվարկվում են Բանկի կողմից ներգրաված դրամային որոշ միջոցների 8%-ի և արտարժույթով որոշ միջոցների 12%-ի չափով: Այդ միջոցները 31.12.08թ. դրությամբ կազմում են 7,044,766 հազար դրամ (31.12.07թ. դրությամբ՝ 6,761,421 հազար դրամ): Այդ միջոցների ելքագրումն արգելված չէ, սակայն պահուստավորման նվազագույն չափը չպահպանելը հանգեցնում է ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից տույժերի կիրառման: Պարտադիր պահուստավորման միջոցների դիմաց Բանկը տոկոսներ չի ստանում:

Դեպոնացված գումարը ՀՀ ԿԲ-ում իրենից ներկայացնում է ԱրՔա վճարային համակարգով իրականացվող փոխհաշվարկների երաշխիքային ավանդ:

14 Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	2008	2007
Թղթակցային հաշիվներ	**7,568,308**	4,626,692
Ավանդներ բանկերում	**-**	4,565,421
Ներառվում է դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունում	**7,568,308**	9,192,113
Վարկեր և հակադարձ ռեպո համաձայնագրեր	**-**	501,278
Դեպոնացված միջոցներ ֆինանսական կազմակերպություններում	**63,869**	25,739
Այլ հաշիվներ	**23,117**	329,376
	86,986	856,393
Ընդամենը պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	**7,655,294**	10,048,506

Դեպոնացված միջոցները ֆինանսական կազմակերպություններում իրենից ներկայացնում են «Էյչ-Էս-Բի-Սի Լոնդոն» բանկում ներդրված ապահովագրական ավանդ՝ Մաստեր Քարդ համակարգով իրականացվող գործարքների դիմաց, «Համաշխարհային բիզնես կապիտալ » ֆինանսական կազմակերպությունից ներգրավված ֆինանսավորման համար՝ փոքր և միջին բիզնեսի վարկավորման համար դեպոնացված միջոցները, Բանկի հաճախորդի պատվերով վարկագիր Ստանդարտ Չարտեր բանկի գերմանիայի գրասենյակում:

31.12.08թ. դրությամբ 6,692,943 հազար դրամ գումարով (88%) հաշիվները կենտրոնացված են 5 բանկերում, ինչն իրենից ներկայացնում է էական կենտրոնացում (2007թ. 8,271,230 հազար դրամ (87%)):

31.12.07թ. դրությամբ հակադարձ ռեպո համաձայնագրերով գնված արժեթղթերի իրական արժեքը և տրամադրված վարկերի հաշվեկշռային արժեքը ներկայացվում է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2008		2007	
	Գրավի իրական արժեքը	**Վարկի գումարը**	Գրավի իրական արժեքը	Վարկի գումարը
ՀՀ ԿԲ կողմից թողարկված արժեթղթեր	**-**	**-**	501,204	501,278
Ընդամենը հետգնման պայմանագրերով գնված արժեթղթեր	**-**	**-**	501,204	501,278

2007թ. ընթացքում Բանկը ՀՀ բանկերին տրամադրել և միաժամանակ նրանցից ստացել է կարճաժամկետ ավանդներ տարբեր արժույթներով (նշված գումարները ներառված են այլ հաշիվներ հոդվածում): 31.12.07թ. դրությամբ Բանկը տրամադրել է ավանդ 1,000 հազար ԱՄՆ դոլար գումարով՝ 708 հազար համարժեք ՀՀ դրամ ստացվելիք տոկոսագումարը ներառյալ, ինչի դիմաց ՀՀ նույն բանկից ստացված ավանդը ներառված է 20 ծանոթագրությունում:

15 Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ

Հազար ՀՀ դրամ	2008	2007
Վարկեր	**74,454,846**	54,872,808
Օվերդրաֆտ	**163,266**	397,072
	74,618,112	55,269,880
Արժեզրկումից պահուստներ վարկերի և փոխատվությունների գծով	**(1,696,770)**	(773,262)
Ընդամենը հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվույթուններ	**72,921,342**	54,496,618

31.12.08թ. դրությամբ հաճախորդներին տրված վարկերում և փոխատվություններում ներառված հաշվերգրված տոկոսային եկամուտը կազմում է 576,455 հազար դրամ (2007թ.՝ 412,738 հազար դրամ):

31.12.08թ. դրությամբ Բանկն ունի էական կենտրոնացում տրամադրված վարկերի գծով 20,992,359 հազար դրամ (համախառն վարկային պորտֆելի 28%-ը) ընդհանուր գումարով, տրամադրված թվով 10 վարկառուների և նրանց հետ փոխկապված անձանց (2007թ.՝ 16,420,604 հազար դրամ կամ 30%՝ տրամադրաված թվով 10 վարկառուների և նրանց հետ փոխկապակցված անձանց): Նշված վարկերի գծով արժեզրկումից պահուստները կազմում են 209,924 հազար դրամ (2007թ.՝ 38,712 հազար դրամ):

Վարկերի և փոխատվությունների գծով արժեզրկման պահուստի շարժը ըստ դասերի հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	Պետական ձեռնար-կություններ	Մասնավոր ձեռնար-կություններ	Ֆիզիկական անձիք	Անհատ ձեռնարկա-տերեր	2008 Ընդամենը
2008թ. Հունվարի 1 դրությամբ	**3,081**	**520,655**	**232,095**	**17,431**	**773,262**
Տարվա ծախս	**10,274**	**833,823**	**384,516**	**16,606**	**1,245,219**
Դուրսգրում	**-**	**(391,687)**	**(233,177)**	**(20,512)**	**(645,376)**
Վերադարձ	**-**	**221,820**	**92,509**	**9,336**	**323,665**
2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**13,355**	**1,184,611**	**475,943**	**22,861**	**1,696,770**
Անհատական արժեզրկում	**-**	**993,060**	**-**	**-**	**993,060**
Խմբային արժեզրկում	**13,355**	**191,551**	**475,943**	**22,861**	**703,710**
	13,355	**1,184,611**	**475,943**	**22,861**	**1,696,770**
Անհատապես արժեզրկված վարկերի համախառն գումար (մինչև անհատապես գնահատված արժեզրկման պահուստներով զտելը)	**-**	**3,683,462**	**-**	**-**	**-**

Հազար ՀՀ դրամ	Պետական ձեռնար-կություններ	Մասնավոր ձեռնար-կություններ	Ֆիզիկական անձիք	Անհատ ձեռնարկա-տերեր	2007 Ընդամենը
2007թ. հունվարի 1 դրությամբ	-	295,471	117,298	11,944	424,713
Տարվա ծախս	3,081	164,478	114,687	5,487	287,733
Դուրսգրում	-	(39,406)	(71,447)	-	(110,853)
Վերադարձ	-	100,112	71,557	-	171,669
2007թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	3,081	520,655	232,095	17,431	773,262
Անհատական արժեզրկում	-	255,781	-	-	255,781
Խմբային արժեզրկում	3,081	264,874	232,095	17,431	517,481
	3,081	520,655	232,095	17,431	773,262
Անհատապես արժեզրկված վարկերի համախառն գումար (մինչև անհատապես գնահատված արժեզրկման պահուստներով զտելը)	-	3,109,047	-	-	3,109,047

Տրամադրված վարկերի և փոխատվությունների վերլուծությունն ըստ հաճախորդների ունի հետևյալ տեսքը.

Հազար ՀՀ դրամ	2008	2007
Պետական ձեռնարկություններ	**1,335,546**	308,138
Մասնավոր ձեռնարկություններ	**37,436,200**	29,596,390
Ֆիզիկական անձիք	**33,648,801**	23,209,489
Անհատ ձեռնարկատերեր	**1,595,077**	1,743,125
Ոչ առևտրային կազմակերպություններ	**26,033**	-
Հաշվեգրված տոկոսներ	**576,455**	412,738
	74,618,112	55,269,880
Արժեզրկումից պահուստներ վարկերի և փոխատվությունների գծով	**(1,696,770)**	(773,262)
Ընդամենը վարկեր և փոխատվություններ	**72,921,342**	54,496,618

Ֆիզիկական անձանց տրամադրված վարկերը ներկայացվում են ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2008	2007
Հիփոթեքային	**1,945,532**	1,361,410
Սպառողական	**18,968,688**	14,057,476
Ավտոմեքենաների ձեռքբերման	**11,335,988**	6,512,139
Այլ	**1,398,593**	1,278,464
Ընդամենը ֆիզիկական անձանց տրամադրված վարկեր (համախառն)	**33,648,801**	23,209,489

31.12.08թ. և 31.12.07թ. դրությամբ վարկերի և փոխատվությունների գնահատված իրական արժեքը մոտ է դրանց հաշվեկշռային արժեքին: Տես ծանոթագրություն 29:

Վարկային պորտֆելին ներհատուկ վարկային, արժութային, իրացվելիության և տոկոսադրույքի ռիսկը բացահայտված է 31 ծանոթագրությունում: Տեղեկատվությունը փոխկապակցված անձանց վերաբերյալ բացահայտված է 28 ծանոթագրությունում:

16 Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ

Հազար ՀՀ դրամ	2008	2007
Չգնանշվող ներդրումներ		
Բաժնեմասային արժեթղթեր	**1,358**	1,210
ՀՀ կազմակերպությունների բաժնետոմսեր	**17,213**	16,003
ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից թողարկված արժեթղթեր	**253,249**	4,330,762
ՀՀ ԿԲ կողմից թողարկված արժեթղթեր	**-**	2,949,432
Ոչ պետական պարտատոմսեր	**-**	50,013
Ընդամենը ներդրումներ	**271,820**	7,347,420

Բոլոր պարտքային արժեթղթերն ունեն հաստատուն տոկոսներ.

Չգնանշվող վաճառքի համար մատչելի ՀՀ պետական պարտատոմսերը չափվում են իրական արժեքով, օգտագործելով գնահատման տեխնիկա՝ հիմնված տվյալ պահին գործող շուկայական տոկոսադրույքների վրա, որպես տվյալ ֆինանսական գործիքի ապագա դրամական հոսքերի զեղչատոկոս:

Վաճառքի համար մատչելի արժեթղթերն ըստ արդյունավետ տոկոսադրույքների և ժամկետների ներառում են.

Հազար ՀՀ դրամ	2008		2007	
	%	ժամկետ	%	ժամկետ
ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից թողարկված արժեթղթեր	**8.6-10.5**	**2009-2028**	4.2-9.4	2008-2020
ՀՀ ԿԲ կողմից թողարկված արժեթղթեր	**-**	**2009**	5.9-7.4	2008
Ոչ պետական պարտատոմսեր	**-**	**-**	9	2008

Վաճառքի համար մատչելի ՀՀ պետական պարտատոմսերը 4,560,420 հազար դրամով իրական արժեքով վաճառվել են երրորդ անձանց ռեպո համաձայնագրերով՝ 6 ամիսը չգերազանցող ժամանակահատվածներով: Դրանք վերադասակարգվել են որպես ռեպո համաձայնագրերով գրավադրված արժեթղթեր հաշվապահական հաշվեկշռում՝ առանձին տողում (Ծանոթ. 25):

17 Հիմնական միջոցներ

	Հող և շենքեր	Համակարգչային տեխնիկա	Փոխադրամիջոցներ	Այլ հիմնական միջոցներ	Անավարտ շինարարություն	Վարձակ. հիմն.միջ. գծով կապ. ներդ.	Ընդամենը
ՍԿԶԲՆԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔ							
Սկզբնական/ Վերագնահատված արժեք 2007թ. հունվարի 01–ի դրությամբ	4,653,801	782,077	164,293	350,125	570,321	60,447	6,581,064
Ավելացում	17,340	227,563	56,655	127,964	1,123,248	20,276	1,573,046
Օտարում		(22,792)	(21,045)	(4,459)	-	-	(48,296)
Վերադասակարգում	159,743	-	-	-	(159,743)	-	-
2007թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	4,830,884	986,848	199,903	473,630	1,533,826	80,723	8,105,814
Ավելացում	**7,717**	**311,566**	**50,090**	**1,255,490**	**967,035**	**309,869**	**2,901,767**
Օտարում	**-**	**-**	**(615)**	**(752,082)**	**-**	**-**	**(752,697)**
Վերագնահատում	**2,350,421**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**2,350,421**
Վերադասակարգում	**2,089,849**	**36,344**	**-**	**133,428**	**(2,259,621)**	**-**	**-**
2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**9,278,871**	**1,334,758**	**249,378**	**1,110,466**	**241,240**	**390,592**	**12,605,305**
ԿՈՒՏԱԿՎԱԾ ՄԱՇՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ							
2007թ. հունվարի 01–ի դրությամբ	520,103	480,977	55,774	175,542	-	18,199	1,250,595
Հատկացումներ	226,623	210,926	38,326	71,246	-	9,552	556,673
Օտարում		(22,792)	(9,621)	(2,482)	-	-	(34,895)
2007թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	746,726	669,111	84,479	244,306	-	27,751	1,772,373
Հատկացումներ	**255,255**	**151,115**	**41,895**	**124,280**	**-**	**10,828**	**583,373**
Օտարում	**-**	**(28,171)**	**(2,202)**	**(2,472)**	**-**	**-**	**(32,845)**
Վերագնահատում	**610,654**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**610,654**
2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**1,612,635**	**792,055**	**124,172**	**366,114**	**-**	**38,579**	**2,933,555**
ՀԱՇՎԵԿՇՌԱՅԻՆ ԱՐԺԵՔ							
2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ վերագնահատված	**7,666,236**	**542,703**	**125,206**	**744,352**	**241,240**	**352,013**	**9,671,750**
2007թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	4,084,158	317,737	115,424	229,324	1,533,826	52,972	6,333,441

Ակտիվների վերագնահատում

Բանկի շենքերի վերագնահատումը կատարվել է 2008թ. անկախ գնահատողների կողմից՝ կիրառելով համեմատական, ծախսային և եկամտային մեթոդները, որի արդյունքում առաջացել է վերագնահատում 1,739,767 հազար դրամ գումարով: Իրական արժեքով գնահատման համար Ղեկավարությունը հիմք է ընդունում անկախ գնահատողների կողմից ներկայացված արդյունքները:

Բանկի ղեկավարության գնահատմամբ 31.12.08թ. դրությամբ շենքերի գնահատված արժեքը մոտ է իրենց շուկայական արժեքին:

Եթե շենքերը ներկայացվեին սկզբնական արժեքի և կուտակված մաշվածության տարբերությամբ, հաշվեկշռային արժեքը 31 դեկտեմբեր 2008թ. դրությամբ կկազմեր 4,478,651 հազար դրամ (2007թ.՝ 2,569,576 հազար դրամ):

Ամբողջությամբ մաշված ակտիվներ

31 դեկտեմբեր 2008թ. դրությամբ հիմնական միջոցների ցանկում ներառված ամբողջությամբ մաշված ակտիվների գումարը կազմում է 730,539 հազար դրամ (2007թ. 578,905 հազար դրամ):

Ներդրման փուլում գտնվող հիմնական միջոցներ

31 դեկտեմբեր 2008թ. դրությամբ հիմնական միջոցների ցանկում ներառված ներդրման փուլում գտնվող հիմնական միջոցների գումարը կազմում է 319,999 հազար դրամ (2007թ: 198,057 հազար դրամ): Տվյալ սարքավորումները չեն ամորտիզացվում և դասակարգված են համաձայն իրենց դասերի:

18 Ոչ նյութական ակտիվներ

Հազար ՀՀ դրամ

	Արտոնագրեր	Համակարգչային ծրագրեր	Գուդվիլ	Ընդամենը
ՍԿԶԲՆԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔ				
2007թ. հունվարի 01 դրությամբ	37,808	28,529	75,528	141,865
Ավելացում	-	8,100	-	8,100
Ճշգրտում	(2,447)	-	-	(2,447)
2007թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	35,361	36,629	75,528	147,518
Ավելացում	**1,297**	**1,800**	**-**	**3.097**
Ճշգրտում	**-**	**-**	**-**	**-**
2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**36,658**	**38,429**	**75,528**	**150,615**
ԱՄՈՐՏԻԶԱՑԻԱ				
2007թ. հունվարի 01 –ի դրությամբ	7,244	2,966	22,875	33,085
Մասհանումներ	2,965	3,602	-	6,567
Արժեզրկում	-	-	7,625	7,625
2007թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	10,209	6,568	30,500	47,277
Մասհանումներ	**3,644**	**3,806**	**-**	**7,450**
Արժեզրկում	**-**	**-**	**7,625**	**7,625**
2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**13,853**	**10,374**	**38,125**	**62,352**
ՀԱՇՎԵԿՇՌԱՅԻՆ ԱՐԺԵՔ				
2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**22,805**	**28,055**	**37,403**	**88,263**
2007թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	25,152	30,061	45,028	100,241

19 Այլ ակտիվներ

Հազար ՀՀ դրամ	2008	2007
Կանխավճարներ մատակարարներին	**95,566**	537,687
Չամորտիզացված ապահովագրավճարներ	**-**	20,102
Հաշվարկներ աշխատակիցների հետ	**1**	1,453
Ստացվելիք գումարներ	**22,783**	25,579
Այլ ակտիվներ	**171,178**	148,612
	289,528	733,433
Արժեզրկումից պահուստներ այլ ակտիվների գծով	**-**	(1,381)
	289,528	732,052
Կանխավճարներ այլ հարկերի գծով	**2,954**	944
Պահեստ	**84,237**	193,213
Այլ ակտիվներ	**3,838**	3,838
Ընդամենը այլ ակտիվներ	**380,557**	**930,047**

Այլ ակտիվների գծով արժեզրկման կորուստների պահուստի շարժը հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	Ընդամենը
01 հունվար 2007	3,301
Հակադարձում	(25,040)
Դուրսգրում	(2,110)
Վերադարձ	25,230
31 դեկտեմբեր 2007	1,381
Հակադարձում	**(1,381)**
31 դեկտեմբեր 2008	**-**

20 Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	2008	2007
Ռեպո համաձայնագրեր ՀՀ ԿԲ-ի հետ (ծանոթ. 25)	**4,558,163**	-
Այլ բանկերի թղթակցային հաշիվներ	**173,743**	271,607
Այլ ֆինանսական կազմակերպությունների ընթացիկ հաշիվներ	**613,627**	901,900
Վարկեր և ավանդներ ֆինանսական կազմակերպություններից	**4,662,455**	6,209,956
Վարկեր միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից	**4,614,277**	4,576,234
Այլ պարտավորություններ	**-**	332,530
Ընդամենը պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	**14,622,265**	12,292,227

Միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից վարկը ստացված է Միջազգային Ֆինանսական Կորպորացիայից:

Ֆինանսական կազմակերպություններից բոլոր ավանդները ունեն հաստատուն տոկոսադրույքներ:

Միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից և այլ ֆինանսական կազմակերպություններից ստացված վարկերն ունեն փոփոխական տոկոսադրույքներ:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում Բանկը չի ունեցել մայր գումարի, տոկոսների չվճարումներ կամ այլ խախտումներ (2007: ոչինչ).

2007թ. ընթացքում Բանկը ՀՀ բանկերին տրամադրել և միաժամանակ նրանցից ստացել է կարճաժամկետ ավանդներ տարբեր արժույթներով (նշված գումարները ներառված են այլ պարտավորություններ հոդվածում): 31.12.07թ. դրությամբ Բանկը ստացել է ավանդ 332,530 հազար դրամ գումարով, ինչի դիմաց ՀՀ նույն բանկին տրամադրած ԱՄՆ դոլարով ավանդը ներառված է 14 ծանոթագրությունում:

21 Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	2008	2007
ՀՀ Կառավարություն		
Ընթացիկ/հաշվարկային հաշիվներ	**1,956**	1,942
Ժամկետային ավանդներ	**2,264,713**	1,372,048
	2,266,669	1,373,990
Իրավաբանական անձինք		
Ընթացիկ/հաշվարկային հաշիվներ	**20,824,912**	28,582,674
Ժամկետային ավանդներ	**22,968,704**	12,416,750
	43,793,616	40,999,424
Ֆիզիկական անձինք		
Ընթացիկ/հաշվարկային հաշիվներ	**3,776,143**	3,859,119
Ժամկետային ավանդներ	**20,316,376**	14,850,359
	24,092,519	18,709,478
Ընդամենը պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	**70,152,804**	61,082,892

2008 դեկտեմբերի 31 դրությամբ ՀՀ Կառավարության ժամկետային ավանդներ հոդվածում ներառված են Համաշխարհային բանկի «Ձեռնարկությունների զարգացման ծրագրի» «Քաղաքային ջեռուցման ծրագրի», «Գյուղատնտեսական բարեփոխումների աջակցության ծրագրի», Գյուղատնտեսության Զարգացման Միջազգային Հիմնադրամի «Գյուղատնտեսական տարածքների տնտեսական զարգացման ծրագրի», «Գերմանահայկական հիմնադրամի» ծրագրի կառավարման գրասենյակի «Բնակարանային ֆինանսավորման կայուն շուկայի զարգացում», «Վերականգնող էներգիայի զարգացում» և «Հայաստանի փոքր և միջին ձեռնարկությունների զարգացման աջակցության կենտրոն» միջոցները և դրանց գծով հաշվեգրված տոկոսները:

Ավանդներն ունեն հաստատուն տոկոսադրույքներ:

31 դեկտեմբեր 2008թ. դրությամբ իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց ընթացիկ և ժամկետային ավանդներում ներառված են ավանդներ, որոնք հանդիսանում են ապահովածություն տրամադրված ակրեդիտիվների և երաշխիքների գծով համապատասխանաբար 143,629 հազար դրամ գումարով (2007թ. 32,702 հազար դրամ), 195,566 հազար դրամ գումարով (2007թ. 326,041 հազար դրամ): Այդ ավանդների իրական արժեքը մոտ է դրանց հաշվեկշռային արժեքին:

31 դեկտեմբեր 2008թ. դրությամբ Բանկի ամենամեծ տաս հաճախորդների ավանդների ընդհանուր գումարը (ներառյալ փոխկապակցված անձինք, տես ծանոթ. 28) կազմում է 17,371,825 հազար դրամ (2007թ. 30,191,104 հազար դրամ) կամ հաճախորդների ավանդների ընդհանուր գումարի 24.8 %. (2007թ. 49.4 %):

22 Թողարկված պարտքային արժեթղթեր

Հազար ՀՀ դրամ	2008	2007
Տոկոսային արժեթղթեր	**1,500,000**	-
Հաշվեգրված տոկոսներ	**11,065**	-
Ընդամենը թողարկված պարտքային արժեթղթեր	**1,511,065**	-

2008թ. ընթացքում Բանկը թողարկել է արժեկտրոնային պարտատոմսեր 1,500,000 հազար դրամ ընդհանուր գումարով, տարեկան 10% տոկոսադրույքով և 12 ամիս մարման ժամկետով:

23 Այլ պարտավորություններ

Հազար ՀՀ դրամ	2008	2007
Վճարվելիք գումարներ	**59,366**	92,564
Պարտավորություններ հարկերի գծով՝ բացառությամբ շահութահարկի	**91,397**	127,307
Ապագա ժամանակաշրջանի եկամուտներ	**54,925**	34,041
Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ	**5,962**	3,244
Պարտավորություն անձնակազմի նկատմամբ	**75,965**	83,026
Այլ պարտավորություններ	**-**	6
Ընդամենը այլ պարտավորություններ	**287,615**	340,188

Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ

Հազար ՀՀ դրամ	2008	2007
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	**3,244**	-
Ավելացում	**3,445**	3,700
Եկամտի ճանաչում	**(727)**	(456)
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**5,962**	3,244

24 Այլ պահուստներ

Կորուստների գծով պահուստի շարժը հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	2008	2007
Հունվարի 1-ի դրությամբ	**4,160**	10,470
Տարվա ընթացքում ծագած	**133,740**	4,160
Օգտագործված	**-**	(10,470)
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**137,900**	4,160

Պահուստները ստեղծվել են Բանկի կողմից տրամադրված երաշխիքների գծով:

25 Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր

Հազար ՀՀ դրամ	Ակտիվ		Պարտավորություն	
	2008	2007	**2008**	2007
Վաճառքի համար մատչելի արժեթղթեր (ծանոթ. 16, 20)	4,560,420	-	4,558,163	-

26 Սեփական կապիտալ

2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի գրանցված և ամբողջությամբ վճարված բաժնետիրական կապիտալը կազմում էր 13,802,404 հազ. դրամ: Համաձայն Բանկի կանոնադրության, բաժնետիրական կապիտալը կազմված թվով 179,252 բաժնետոմսերից` յուրաքանչյուրը 77,000 դրամ անվանական արժեքով:

2008թ. և 2007թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի բաժնետերերն են.

Հազար ՀՀ դրամ	**2008**		2007	
	Վճարված կանոնադրական կապիտալ	**Բաժնեմասը վճարված կապիտալում**	Վճարված կանոնադրական կապիտալ	Բաժնեմասը վճարված կապիտալում
«Բիզնես ներդրումների կենտրոն» ՍՊԸ	**11,983,741**	**86.8%**	7,168,084	51.9%
«Միջազգային Բիզնես Կենտրոն» ՀԶ ՓԲԸ	**77**	**-**	2,389,387	17.3%
«Ռասկո Արմենիա» ՓԲԸ	**-**	**-**	2,389,387	17.3%
Միջազգային Ֆինանսական Կորպորացիա	**1,380,302**	**10%**	1,380,302	10.0%
Անդրեասյան Արամ	**238,854**	**1.7%**	238,854	1.7%
Սաֆարյան Կարեն	**51,590**	**0.4%**	51,590	0.4%
Մկրտումյան Ռուդիկ	**36,960**	**0.3%**	36,960	0.3%
«Ռեգիոն» Ինվեստիցիոն Ֆինանսական Կորպորացիա ՓԲԸ	**-**	**-**	36,960	0.3%
Զաքարյան Խաչիկ	**36,960**	**0.3%**	36,960	0.3%
Կարապետյան Կարեն	**36,960**	**0.3%**	36,960	0.3%
Սահակյան Մանվել	**18,480**	**0.1%**	18,480	0.1%
Պախոմով Ալեքսանդր	**18480**	**0.1%**	18,480	0.1%
	13,802,404	**100**	13,802,404	100

2008 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի կողմից հետ գնված բաժնետոմսեր չեն եղել:

Սովորական բաժնետոմսերի բաժնետերերը իրավունք ունեն ստանալու շահաբաժին և մեկ ձայնի իրավունք Բանկի տարեկան և ընդհանուր ժողովներում:

Բաշխման ենթակա Բանկի պահուստները սահմանափակվում են կուտակված շահույթով` ստացված համաձայն ՀՀ օրենսդրության: Բաշխման ոչ ենթակա միջոցները ներկայացված են գլխավոր պահուստով, որը ստեղծված է համաձայն ՀՀ օրենսդրության պահանջների` ընդհանուր բանկային ռիսկերը, ներառյալ հնարավոր կորուստները և այլ չնախատեսված ռիսկերը և ծախսերը փոխհատուցելու նպատակով: Պահուստը ստեղծվել է համաձայն Բանկի կանոնադրության, որը նախատեսում է պահուստի ստեղծում այդ նպատակների համար ոչ պակաս քան հաշվապահական հաշվառման հաշիվներում արտացոլված բաժնետիրական կապիտալի 15 %-ի չափով:

27 Պայմանական պարտավորություններ

Իրավական և հարկային պարտավորություններ

Հայաստանի Հանրապետության հարկային համակարգը կարգավորող օրենսդրական դաշտը աչքի է ընկնում հաճախակի կատարվող փոփոխություններով և լրացումներով: Վերջիններս երբեմն հստակ չեն, հակասական են և պահանջում են մեկնաբանություններ: Շատ դեպքերում, այս կամ այն հարցում տարբեր հարկային և իրավասու մարմիններ ունեն տարբեր մեկնաբանություններ:

Ղեկավարությունը համոզված է, որ Բանկն իր գործունեությունը ծավալում է օրենսդրությամբ նախատեսված պահանջների շրջանակներում, և ամբողջությամբ կատարել է իր հարկային պարտավորությունները:

31 դեկտեմբեր 2008թ. դրությամբ Բանկի նկատմամբ չեն եղել որևէ դատական հայցեր: Հետևաբար Բանկի կողմից իրավական և հարկային պարտավորությունների գծով համապատասխան պահուստներ չեն ձևավորվել:

Վարկային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ, երաշխիքներ և այլ ֆինանսական պայմանագրեր

Իր գործունեության ընթացքում Բանկը տրամադրում է իր հաճախորդներին հետհաշվեկշռային ռիսկ պարունակող ֆինանսական գործիքներ: Նշված ֆինանսական գործիքները, որոնք ունեն վարկային ռիսկի տարբեր մակարդակներ, չեն արտացոլվում հաշվեկշռում:

Դեկտեմբերի 31 դրությամբ անվանական կամ պայմանագրային գումարները հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	**2008**	2007
Չօգտագործված վարկային գծեր	**3,312,545**	3,311,000
Չօգտագործված վարկային քարտեր	**1,037,106**	805,256
Չօգտագործված օվերդրաֆտներ	**202,424**	846,546
Ակրեդիտիվներ	**1,542,493**	1,125,786
Տրամադրված երաշխիքներ	**7,275,420**	5,282,290
Ընդամենը վարկային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ	**13,369,988**	11,370,878

Պարտավորություններ գործառնական վարձակալության գծով – բանկը որպես վարձակալող

Բանկն իր գործունեությունն ապահովելու նպատակով կնքում է առևտրային վարձակալության պայմանագրեր շենք և տարածքներ վարձակալելու նպատակով:

Չեղյալ չհայտարարվող գործառնական վարձակալության գծով վճարվելիք ապագա ընդհանուր նվազագույն վարձավճարների կառուցվածքը հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	**2008**	2007
Մինչև 1 տարի	**-**	286
1-5 տարի	**66,406**	89,902
5 տարուց ավելի	**216,898**	142,386
Ընդամենը պարտավորություններ գործառնական վարձակալության գծով	**283,304**	232,574

Կապիտալ բնույթի պարտավորություններ

31 դեկտեմբեր 2008թ. դրությամբ Բանկն ունեցել է կապիտալ բնույթի պարտավորություններ 90,432 հազար դրամ գումարով: Բանկի ղեկավարությունն արդեն իսկ տրամադրել է անհրաժեշտ միջոցներ այդ պարտավորությունները մարելու ուղղությամբ: Բանկի ղեկավարությունը կարծում է, որ ապագա զուտ եկամուտները, ինչպես նաև ֆինանսավորման ծավալները բավարար կլինեն, որպեսզի մարվեն նշված և նման պարտավորությունները:

Ապահովագրություն

Սկսած 2005թ. Բանկը հանդիսանում է ավանդների պարտադիր ապահովագրական համակարգի անդամ: Նշված համակարգը գործում է համաձայն ՀՀ օրենսդրության

պահանջների և կանոնակարգվում է Ֆիզիկական անձանց բանկային ավանդների հատուցումը երաշխավորելու մասին օրենքով: Ապահովագրությունը մարում է Բանկի պարտավորությունները ֆիզիկական անձանց ավանդների գծով 2,000 հազար դրամ ընդհանուր գումարով (մինչև 1,000 հազար դրամ արտարժույթով ավանդների դեպքում) Բանկի սնանկացման և բանկային արտոնագրի հետ կանչման դեպքում:

28 Գործարքներ փոխկապակցված կողմերի հետ

Համաձայն ՀՀՄՍ 24 «Փոխկապակցված կողմերի բացահայտում» կողմերը համարվում են կապակցված, եթե նրանցից մեկը կարող է վերահսկել մյուսին կամ նշանակալի ազդեցություն ունենալ մյուսի վրա` ֆինանսական և գործառնական որոշումներ կայացնելիս: Ներկայացվող հաշվետվությունների առումով Բանկի կապակցված կողմերն են` նրա բաժնետերերը, վարչության անդամները, ինչպես նաև նրանց հետ կապակցված անձիք և նրանց կողմից վերահսկվող կազմակերպությունները:

Բանկի Մայր կազմակերպությունն է հանդիսանում «Բիզնես ներդրումների կենտրոն» ՍՊԸ-ն: Բանկի վերջնական վերահսկող է հանդիսանում Բանկի խորհրդի նախագահ` Կ.Սաֆարյանը, ով փոխկապակցված է ինչպես Բանկի մյուս բաժնետերերի, այնպես էլ Բանկի Մայր կազմակերպության բաժնետերերի հետ:

Բանկն իր գործունեության ընթացքում ներգրավված է լինում կապակցված կողմերի հետ մի շարք գործարքներում: Այդ գործարքները ներառում են վարկերը, ավանդները և այլն: Նշված գործարքները իրականացվել են շուկայում գործող պայմաններից և տոկոսադրույքներից ելնելով:

Գործարքների ծավալները, մնացորդները տարվա վերջի դրությամբ և տարվա եկամուտ և ծախսերը հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2008		2007	
	Բաժնետերեր	**Ղեկավար անձնակազմը**	Բաժնետերեր	Ղեկավար անձնակազմը
ՎԱՐԿԵՐ ԵՎ ԱՅԼ ՓՈԽԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
Մնացորդը 1 հունվարի դրությամբ, համախառն	**98,677**	**233**	3,635	61,541
Ժամանակաշրջանի ընթացքում տրամադրված վարկեր	**673,352**	**1,226,607**	1,311,019	232,315
Ժամանակաշրջանի ընթացքում մարված վարկեր	**(301,370)**	**(287,530)**	(1,215,977)	(293,623)
Վարկի մնացորդը դեկտեմբերի 31 դրությամբ, համախառն	**470,659**	**939,310**	98,677	233
Արժեզրկումից պահուստ	**(4,707)**	**(9,393)**	(987)	(2)
Մնացորդը դեկտեմբերի 31 դրությամբ	**465,952**	**929,917**	97,690	231
Տոկոսային եկամուտ վարկերի գծով	**2,663**	**7,265**	22,440	1,764
Վարկային կորուստների գծով ծախս (հակադարձում)	**3,720**	**9,391**	951	(602)
ՊԱՀԱՆՋՆԵՐ ԱՅԼ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ				
Մնացորդը 1 հունվարի դրությամբ	**-**	**-**	-	-
Ժամանակաշրջանի ընթացքում աճ	**1,000,000**	**-**	-	-
Ժամանակաշրջանի ընթացքում նվազում	**100,000**	**-**	-	-
Մնացորդը դեկտեմբերի 31 դրությամբ	**900,000**	**-**	**-**	**-**
Տոկոսային եկամուտ	**3,082**	**-**	-	-

Հազար ՀՀ դրամ	2008		2007	
	Բաժնետերեր	Ղեկավար անձնակազմը	Բաժնետերեր	Ղեկավար անձնակազմը
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ				
Մնացորդը 1 հունվարի դրությամբ	**15,719,403**	**636,030**	266,356	14,002,175
Ժամանակաշրջանի ընթացքում ստացված ավանդներ	**33,049,965**	**10,324,845**	262,596,341	3,950,922
Ժամանակաշրջանի ընթացքում վճարված ավանդներ	**(48,602,315)**	**(10,832,413)**	(247,143,294)	(17,317,067)
Մնացորդը դեկտեմբերի 31 դրությամբ	**167,053**	**128,462**	15,719,403	636,030
Տոկոսային ծախսեր ավանդների գծով	**10,933**	**275,479**	111,028	3,762
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ				
Մնացորդը 1 հունվարի դրությամբ	**10,123,860**	-	-	-
Ժամանակաշրջանի ընթացքում աճ	**75,856,643**	-	104,304,990	-
Ժամանակաշրջանի ընթացքում նվազում	**(80,641,271)**	-	(94,181,130)	-
Մնացորդը դեկտեմբերի 31 դրությամբ	**5,339,232**	**-**	10,123,860	-
Տոկոսային ծախսեր	**323,028**	**-**	74,688	-
Տրված պարտավորություններ և երաշխիքներ				
Մնացորդը հունվարի 1 դրությամբ	**-**	**-**	-	24,130
Ժամանակաշրջանի ընթացքում տրված երաշխիքներ	**7,500**	**-**	3,000	-
Ժամանակաշրջանի ընթացքում մարված երաշխիքներ	**-**	**-**	(3,000)	(24,130)
Մնացորդը դեկտեմբերի 31 դրությամբ	**7,500**	**-**	-	-
Ստացված եկամուտներ տրված երաշխիքներից	**161**	**-**	30	724
Այլ գործարքներ				
Ապահովագրության կանխավճար	**19,839**	**-**	-	-
Պաշարների ձեռքբերում	**-**	**-**	3,496	-
Կապիտալ շինարարություն	**2,941**	**-**	346,674	-
Փոխադրամիջոցի ձեռքբերում	**1,848**	**-**	-	-
Այլ եկամուտներ				
Միջնորդավճարների գծով եկամուտ	**1,644**	**9,828**	-	-
Այլ ծախսեր				
Խորհրդատվություն և այլ ծառայություններ	**84,136**	**-**	359,439	-
Վարձակալության գծով վճարներ	**9,178**	**-**	15,456	-
Ապահովագրության գծով ծախս	**1,484**	**-**	-	-

Տնօրեններին և ղեկավար անձնակազմի վարկերը վճարման են ենթակա 1 տարվա ընթացքում և դրանց տոկոսադրույքը կազմում է 16% (2007թ.՝ 16%): Տնօրեններին տրամադրված վարկերը ապահովված են իրենց աշխատավարձերով:

Ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումները հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	**2008**	2007
Աշխատավարձ և այլ կարճաժամկետ վճարումներ	**557,825**	343,280
Հատկացումներ կենսաթոշակային հիմնադրամին	**25,966**	17,281
Ընդամենը ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումներ	**583,791**	360,561

29 Ֆինանսական գործիքների իրական արժեք

Իրական արժեքով չչափվող ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքները, որոնք հաշվեկշռում արտացոլված չեն իրենց իրական արժեքով, համապատասխան մնացորդային արժեքների հետ միասին ներկայացված են ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2008		2006	
	Հաշվեկշռային արժեք	Իրական արժեք	Հաշվեկշռա-յինն արժեք	Իրական արժեք
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ կենտրոնական բանկում	**17,643,630**	**17,643,630**	14,034,501	14,034,501
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմեկեպությունների նկատմամբ	**7,655,294**	**7,655,294**	10,048,506	10,048,506
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	**72,921,342**	**72,921,342**	54,496,618	54,496,618
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	**14,622,265**	**14,622,265**	12,292,227	12,292,227
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	**70,152,804**	**70,152,804**	61,082,892	61,082,892
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	**1,511,065**	**1,511,065**	-	-

Պահանջներ և պարտավորություններ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Մեկ ամիս մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների և պարտավորությունների համար, հաշվեկշռային արժեքը մոտավոր արտացոլում է իրական արժեքը, քանի որ այս ֆինանսական գործիքների մարման ժամկետները բավականին կարճ են: Մեկ ամսից ավելի մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը սահմանվում է ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից ելնելով և զեղճվում է հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գործող համապատասխան տոկոսադրույքներով, որոնք հիմնականում համընկնում են գործող տոկոսադրույքներին:

Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ

Տատանվող դրույքաչափերով գործիքների իրական արժեքը հավասար է իրենց հաշվեկշռային արժեքին: Այն միջոցների գնահատված իրական արժեքները, որոնք ունեն ֆիքսված տոկոսադրույք, սահմանվում են ելնելով ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից, որոնք զեղչվում են նման վարկային ռիսկ և մարման ժամկետ

ունեցող գործիքների ընթացիկ տոկոսադրույքներով: Կիրառվելիք տոկոսադրույքերը կախված են վարկառուի վարկային ռիսկից և տատանվում են 13% մինչև 24% տարեկան, որոնք հիմնականում համընկնում են ընթացիկ տոկոսադրույքներին:

Այլ փոխառություններ

Ակտիվ գնանշվող շուկա չունեցող ֆիքսված և չգնանշվող տոկոսադրույքներով ավանդների և այլ փոխառությունների գնահատված իրական արժեքը սահմանվում է, ելնելով ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից, որոնք զեղչվում են նմանատիպ մարման ժամկետ ունեցող նոր պարտքային գործիքների տոկոսադրույքներով: Հաշվեկշռային արժեքները հիմնականում համընկնում են իրական արժեքների հետ:

30 Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետային վերլուծություն

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է ակտիվները և պարտավորություններն ըստ նրա, սպասվելիք մարման ժամկետների: Բանկի չզեղչված պայմանագրային պարտավորությունների մասին տեղեկատվություն ներկայացված է ծանոթագրություն 31.3-ում:

Հազար ՀՀ դրամ

	2008							
	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 12 ամիս	Մինչև 12 ամիս, ենթա-հանրա-գումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	12 ամսից ավելի, ենթա-հանրա-գումար	Ընդա-մենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ								
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ կենտրոնական բանկում	17,098,685	-	-	**17,098,685**	-	544,945	**544,945**	**17,643,630**
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	7,591,425	13,097	-	**7,604,522**	-	50,772	**50,772**	**7,655,294**
Վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին	5,990,096	10,012,490	32,526,544	**48,529,130**	22,966,720	1,425,492	**24,392,212**	**72,921,342**
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	49,929	-	25,215	**75,144**	72,575	124,101	**196,676**	**271,820**
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	116,553	313,173	494,719	**924,445**	2,450,552	1,185,423	**3,635,975**	**4,560,420**
	30,846,688	10,338,760	33,046,478	**74,231,926**	25,489,847	3,330,733	**28,820,580**	**103,052,506**
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ								
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	6,472,883	66,640	2,966,139	**9,505,662**	3,966,365	1,150,238	**5,116,603**	**14,622,265**
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	32,860,476	17,122,924	18,077,526	**68,060,926**	1,621,500	470,378	**2,091,878**	**70,152,804**
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	-	-	1,511,065	**1,511,065**	-	-	**-**	**1,511,065**
	39,333,359	17,189,564	22,554,730	**79,077,653**	5,587,865	1,620,616	**7,208,481**	**86,286,134**
Զուտ Դիրք	(8,486,671)	(6,850,804)	10,491,748	**(4,845,727)**	19,901,982	1,710,117	**21,612,099**	**16,766,372**
Կուտակված ճեղքվածք	(8,486,671)	(15,337,475)	(4,845,727)		15,056,255	16,766,372		

Հազար ՀՀ դրամ	2007							
	Ցպահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 12 ամիս	Մինչև 12 ամիս, ենթահանրագումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	12 ամսից ավելի, ենթահանրագումար	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ								
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ կենտրոնական բանկում	13,484,382	-	-	**13,484,382**	-	550,119	**550,119**	**14,034,501**
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	10,022,767	-	-	**10,022,767**	-	25,739	**25,739**	**10,048,506**
Վարկեր և փոխատվություններ հաճախորդներին	4,342,834	7,609,145	22,748,537	**34,700,516**	18,966,641	829,461	**19,796,102**	**54,496,618**
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	993,627	2,077,927	927,836	**3,999,390**	2,341,111	1,006,919	**3,348,030**	**7,347,420**
	28,843,610	9,687,072	23,676,373	**62,207,055**	21,307,752	2,412,238	**23,719,990**	**85,927,045**
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ								
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	1,506,041	5,359,887	311,611	**7,177,539**	3,213,314	1,901,374	**5,114,688**	**12,292,227**
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	41,887,972	6,116,883	11,219,691	**59,224,546**	1,573,060	285,286	**1,858,346**	**61,082,892**
	43,394,013	11,476,770	11,531,302	**66,402,085**	4,786,374	2,186,660	**6,973,034**	**73,375,119**
Զուտ Դիրք	(14,550,403)	(1,789,698)	12,145,071	**(4,195,030)**	16,521,378	225,578	**16,746,956**	**12,551,926**
Կուտակված ճեղքվածք	(14,550,403)	(16,340,101)	(4,195,030)		12,326,348	12,551,926		

31 Ռիսկի կառավարում

Բանկային գործունեությանը բնորոշ է ֆինանսական ռիսկերի բազմազանություն և այդ գործունեությունը ենթադրում է ռիսկերի որոշակի աստիճանի և համադրությունների վերլուծություն, գնահատում, ընդունում և կառավարում: Ռիսկի կրումը ֆինանսական գործունեության անբաժանելի մասն են, և գործառնական ռիսկերը գործունեության անխուսափելի հետևանքն են: Այդուհանդերձ, Բանկի նպատակն է հասնել ռիսկերի և օգուտների միջև համապատասխան հավասարակշռության և նվազագույնի հասցնել Բանկի ֆինանսական վիճակի վրա անցանկալի ազդեցությունները:

Բանկի ռիսկի կառավարման քաղաքականության նպատակն է ախտորոշել և վերլուծել ռիսկերը, սահմանել ռիսկի համապատասխան սահմանաչափեր և հսկողություն, և արժանահավատ և նորացված տեղեկատվական համակարգերի միջոցով վերահսկել ռիսկերը և սահմանաչափերի պահպանումը: Բանկը պարբերաբար վերանայում է ռիսկի կառավարման քաղաքականությունը և համակարգերը` շուկայում, ապրանքներում փոփոխություններն արտացոլելու և լավագույն փորձին հետևելու համար:

Ռիսկերի կառավարումն իրականացվում է Բանկային ռիսկերի վերլուծության դեպարտամենտի (ԲՌՎԴ) կողմից ըստ Բանկի Տնօրենների Խորհրդի հաստատած քաղաքականության: ԲՌՎԴ կողմից ախտորոշում, գնահատում և հեջավորվում են ֆինանսական ռիսկերը Բանկի գործառնական միավորների հետ սերտ

համագործակցության միջոցով: Բանկի Խորհուրդը տրամադրում է սկզբունքներ ռիսկի ամբողջական կառավարման համար, ինչպես նաև քաղաքականություն` հատուկ բնագավառների վերաբերյալ, ինչպիսիք են փոխարժեքային ռիսկը, տոկոսադրույքի ռիսկը, վարկային ռիսկը, ածանցյալ և ոչ ածանցյալ ֆինանսական գործիքների կիրառումը որպես ապահովում: Ներքին աուդիտը պատասխանատու է ռիսկի կառավարման անկախ գնահատման և հսկողության ընդհանուր միջավայրի համար:

Կարևորագույն ռիսկերն են վարկային ռիսկը, իրացվելիության ռիսկը, շուկայական ռիսկը և այլ գործառնական ռիսկը: Շուկայական ռիսկը ներառում է ու փոխարժեքների, տոկոսադրույքների և այլ գնային կապված ռիսկերը:

31.1 Վարկային ռիսկ

Բանկի գործունեությունը ենթարկվում է վարկային ռիսկի` կապված վարկառուի կողմից պարտավորության չկատարելու հետ, որը Բանկին կորուստներ կարող է պատճառել: Վարկային ռիսկը Բանկի կարևորագույն ռիսկն է, այդ պատճառով էլ Բանկն այն առանձնակի ուշադրությամբ է վերահսկում: Վարկային ռիսկը կապված է հիմնականում վարկային գործառնությունների հետ, որոնք հանգեցնում են վարկերի և փոխատվությունների տրամադրմանը և ներդրումային գործունեության հետ, որոնք Բանկի ակտիվների պորտֆելի մեջ ավելացնում են պարտքային արժեթղթեր և այլ պարտքային գործիքներ: Ռիսկն առկա է նաև արտահաշվեկշռային ֆինանսական գործիքներում, ինչպիսիք են վարկային պարտավորությունները: Վարկային ռիսկի կառավարումը և վերահսկողությունը իրականացվում է Բանկի ԲՌՎԴ և վարկային դեպարտամենտի կողմից և հաշվետվությունները պարբերաբար ներկայացվում են Բանկի Խորհրդին և յուրաքանչյուր միավորի ղեկավարին:

31.1.1 Վարկային ռիսկի առավելագույն չափը առանց երաշխիքի կամ այլ վարկային ապահովման

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է 2008 և 2007 թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի` վարկային ռիսկի ենթարկվելու վատագույն տարբերակը` առանց ապահովվածությունը հաշվի առնելու: Հաշվեկշռային ակտիվների համար վարկային ռիսկերը հիմնված են հաշվեկշռային զուտ արժեքների վրա:

Հազար ՀՀ դրամ

	Ծան.	Համախառն առավելագույն ռիսկի չափ 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	Համախառն առավելագույն ռիսկի չափ 2007թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում	13	**17,643,630**	14,034,501
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	14	**7,655,294**	10,048,506
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	15	**72,921,342**	54,496,618
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	16	**271,820**	7,347,420
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	25	**4,560,420**	-
Ընդամենը		**103,052,506**	85,927,045
Վարկային ռիսկ պարունակող պայմանական պարտավորություններ	27	**13,369,988**	11,370,878
Ընդամենը վարկային ռիսկ		**116,422,494**	97,297,923

Երբ ֆինանսական գործիքները հաշվառվում են իրական արժեքով, վերևում ներկայացված գումարները ցույց են տալիս ընթացիկ ռիսկը, բայց ոչ առավելագույնը, որը կարող է առաջանալ ապագայում իրական արժեքների փոփոխություններից:

31.1.2 Վարկային ռիսկի առավելագույն չափի կենտրոնացումներ

Աշխարհագրական սեգմենտներ

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի՝ վարկային ռիսկերի կենտրոնացումները հաշվեկշռային արժեքներով՝ դասակարգված ըստ աշխարհագրական սեգմենտների:

Հազար ՀՀ դրամ	ՀՀ	ՏՀԶԿ	Ոչ ՏՀԶԿ երկրներ	Ընդամենը
				2008
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում	**17,643,630**	**-**	**-**	**17,643,630**
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	**67,755**	**6,978,467**	**609,072**	**7,655,294**
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	**72,750,163**	**-**	**171,179**	**72,921,342**
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	**270,462**	**1,358**	**-**	**271,820**
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	**4,560,420**	**-**	**-**	**4,560,420**
2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**95,292,430**	**6,979,825**	**780,251**	**103,052,506**
2007թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	76,616,883	8,403,860	906,302	85,927,045

Ակտիվները դասակարգվում են, հիմք ընդունելով այն երկիրը, որտեղ գործընկեր կողմը գրանցված է:

Արդյունաբերության ճյուղեր

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս 2008 և 2007թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի՝ վարկային ռիսկերի կենտրոնացումները հաշվեկշռային արժեքներով՝ դասակարգված ըստ արդյունաբերության ճյուղերի.

Հազար ՀՀ դրամ	Ֆինանսա-կան կազմակերպություն-ներ	Արդյունաբերություն	Գյուղա-տնտե-սություն	Շինա-րարություն	Էներ-գետիկա	Առևտուր	Սպառողական ոլորտ	Սպասար-կման ոլորտ	Այլ	Ընդամենը
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում	**17,643,630**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**17,643,630**
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	**7,655,294**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**7,655,294**
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	**894,051**	**12,369,285**	**1,673,458**	**5,994,009**	**-**	**10,905,354**	**32,343,171**	**3,689,771**	**5,052,243**	**72,921,342**
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	**271,820**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**271,820**
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	**4,560,420**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**4,560,420**

Հազար ՀՀ դրամ	Ֆինանսա-կան կազմակերպություն-ներ	Արդյունաբերություն	Գյուղա-տնտե-սություն	Շինա-րարություն	Էներ-գետիկա	Առևտուր	Սպառողական ոլորտ	Սպասար-կման ոլորտ	Այլ	Ընդամենը
2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**31,025,215**	**12,369,285**	**1,673,458**	**5,994,009**	**-**	**10,905,354**	**32,343,171**	**3,689,771**	**5,052,243**	**103,052,506**
2007թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	31,379,204	13,502,317	1,918,979	4,944,426	1,180,277	6,032,098	20,614,254	2,945,453	3,410,037	85,927,045

31.1.3 Ռիսկի սահմանաչափերի վերահսկողություն և զսպողական քաղաքականություն

Բանկը կարգավորում է վարկային ռիսկի մակարդակները՝ մեկ փոխառուի կամ փոխառուների խմբի, ինչպես նաև վարկավորման ճյուղային կամ աշխարհագրական սեգմենտների գծով ընդունելի ռիսկի գումարների սահմանաչափեր սահմանելով:

Նման ռիսկերը պարբերաբար վերահսկվում են և դրանց կառավարումը ենթակա է վերանայման տարեկան կամ ավելի հաճախակի կտրվածքով: Ըստ ապրանքների, արդյունեբերության ճյուղերի և երկրների վարկային ռիսկի սահմանաչափերը հաստատվում են եռամսյակային կտրվածքով Բանկի Խորհրդի կողմից:

Մեկ վարկառուի գծով վարկային ռիսկի չափը, ներառյալ բանկերը և ֆինանսական կազմակերպությունները, ավելի սահմանափակված է Բանկի Խորհրդի կողմից սահմանված լրացուցիչ սահմանաչափերով հաշվեկշռային և հետհաշվեկշռային ռիսկերի համար, ինչպես նաև օրական սահմանաչափերով կապված առևտրային գործարքների հետ, ինչպիսիք են արտարժութային ֆորվարդի պայմանագրերը: Ընթացիկ ռիսկերի ենթարկվելու սահմանաչափերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով:

Վարկային ռիսկը նաև կառավարվում է վարկառուների և պոտենցիալ վարկառուների՝ մայր գումարի և տոկոսների վճարման կարողությունը պարբերաբար վերլուծելով և անհրաժեշտության դեպքում վարկի տրամադրման սահմանաչափերը փոխելով:

Ներքում ներկայացված են հատուկ հսկողության և զսպողական մի քանի այլ միջոցներ:

Գրավ

Բանկը կիրառում է բազմաթիվ միջոցներ վարկային ռիսկը զսպելու համար: համընդհանուր գործելակերպ է հանդիսանում և հիմնական միջոցներից մեկն է համարվում տրամադրված դրամական միջոցների դիմաց գրավ վերցնելը: Բանկը կանոններ է սահմանում գրավի հատուկ տեսակների ընդունելի լինելու կամ ռիսկերի զսպման վերաբերյալ: Վարկերի և փոխատվությունների համար գրավի հիմնական տեսկաններն են.

- Հիպոթեքային պայմանագրերով գրավադրվող անշարժ գույքը,
- Կազմակերպությունների Գործառնական ակտիվները՝ շենքերը, պաշարները և դեբիտորական պարտքերը,
- Ֆինանսական գործիքները՝ պարտքային և բաժնային արժեղթղթերը:

Կորպորատիվ կազմակերպությունների երկարաժամկետ ֆինանսավորումը և վարկավորումը հիմնականում ապահովվում են; ֆիզիկական անձանց գծով վերաձևակերպվող վարկային գծերը հիմնականում չեն ապահովվում: Ի լրումն, վարկային

կորուստը նվազագույնի հասցնելու համար Բանկը վարկառուից լրացուցիչ երաշխիքներ է պահանջում, հենց որ համապատասխան անհատական վարկերի և փոխատվությունների արժեզրկման հատկանիշներ են նկատվում:

Վարկեր և փոխատվություններից տարբեր ֆինանսական ակտիվներ ապահովող գրավները որոշվում են ֆինանսական գործիքի բնույթով: Պարտատոմսերը և այլ պարտքային արժեթղթերը չեն ապահովվում:

Վարկային պորտֆելի վերլուծությունն ըստ ապահովվածության.

Հազար ՀՀ դրամ	**2008**	2007
Անշարժ գույք	**35,005,620**	28,920,244
Կազմակերպությունների երաշխիքներ	**779,901**	380,287
Շրջանառու միջոցներ	**1,575,069**	3,077,504
Սարքավորումներ	**15,912,930**	12,487,695
Կանխիկ կամ երաշխիքներ	**3,543,706**	1,869,327
Ոսկի	**8,916,349**	-
Այլ	**8,884,537**	8,534,823
Ընդամենը վարկեր և փոխատվություններ (համախառն)	**74,618,112**	55,269,880

Վարկային ռիսկ պարունակող պայմանական պարտավորություններ

Այս գործիքների հիմնական նպատակը անհրաժեշտության դեպքում հաճախորդներին միջոցներ տրամադրելն է: Երաշխիքները և ակրեդիտիվները ենթակա են նույն վարկային ռիսկին, ինչ վարկերը: Ապրանքային և թղթային ակրեդիտիվները` Բանկի գրավոր հավաստումներն են հաճախորդների անունից, որոնք թույլ են տալիս երրորդ անձանց գումարներ ստանալ բանկից հատուկ պայմանների դեպքում, ապահովված են դրանց հետ կապված ապրանքների առաքմամբ և հետևաբար դրանք ավելի ապահով են, քան ուղղակի տրամադրվող վարկերը:

Վարկի տրամադրման պայմանական պարտավորություններն իրենցից ներկայացնում են վարկային գծերի չօգտագործած մասերը:

Այս դեպքում, հնարավոր կորուստների գումարը, որ Բանկը կարող է կրել, հավասար է չօգտագործված վարկային գծերի գումարին:

Սակայն հնարավոր վնասի իրական գումարն ավելի փոքր է, քան չօգտագործված վարկային գծերի ընդհանուր գումարը, քանի որ վարկային պարտավորությունները տրամադրվում են վարկառուների կողմից վարկերի տրամադրման որոշակի ստանդարտների պահպանման դեպքում: Բանկը հետևում է պարտավորությունների մարման ժամկետներին, քանի որ երկարաժամկետ պարտավորությունները պարունակում են ավելի բարձր վարկային ռիսկ, քան կարճաժամկետ պարտավորությունները:

31.1.4 Արժեզրկում և պահուստավորման քաղաքականություն

Վարկերի արժեզրկման գնահատման հիմնական հատկանիշներն են մայր գումարի կամ տոկոսների վճարումների 90 օրից ավել ուշացումները, կամ վարկառուների դրամական հոսքերի հետ կապված դժվարությունները, վարկային ռեյտինգների (վարկանիշների) նվազումները, պայմանագրերի նախնական պայմանների խախտումները: Բանկը արժեզրկման գնահատումը կատարում է անհատապես և խմբային եղանակով:

Արժեզրկման անհատական գնահատում

Բանկը որոշում է յուրաքանչյուր անհատապես նշանակալի վարկի կամ փոխատվության համապատասխան պահուստի չափը անհատական հիմքով: Պահուստի գումարի որոշման ժամանակ հաշվի առնվող գործոններից են վարկառուի բիզնես ծրարգրի վստահելիությունը, ֆինանսական դժվարությունները հաղթահարելու կարողությունը, ծրագրված հասույթները և սպասվող շահաբաժինների վճարումները, անվճարունակության դեպքում, այլ ֆինանսական օգնության հնարավորությունը, գրավի իրացվելի արժեքը, սպասվող դրամական հոսքերի ժամկետները: Արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, եթե չկանխատեսված հանգամանքները չեն պահանջում հատուկ ուշադրություն:

Արժեզրկման խմբային գնահատում

Խմբային գնահատումը կատարվում է ոչ նշանակալի վարկերի գծով, եթե (ներառյալ կրեդիտ քարտերը, բնակալեի տարածքների հիպոթեքները և չապահովված սպառողական վարկերը), ինչպես նաև անհատապես նշանակալի վարկերի և փոխատվությունների գծով, որոնց համար դեռ չկան արժեզրկման ակնհայտ հատկանիշներ: Արժեզրկումից կորուստները գնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսվա դրությամբ՝ դասակարգված յուրաքանչյուր խմբի համար առանձին:

Խմբային գնահատումը հաշվի է առնում այն արժեզրկման գումարը, որը հնարավոր է առաջանա պորտֆելում, նույնիսկ եթե անհատական գնահատման մեջ արժեզրկման օբյեկտիվ վկայություն չկա: Արժեզրկման կորուստները գնահատվում են հաշվի առնելով հետևյալ տեղեկատվույթյունը՝ պորտֆելում կորուստների պատմությունը, ընթացիկ տնտեսական իրավիճակը, կորուստն առաջանալու և անհատպես բացահայտվելու մոտավոր ժամկետը, սպասվող հասույթները, արժեզրկման դեպքում սպասվող վճարումները:

Ֆինանսական երաշխիքների և ակրեդիտիվների արժեզրկման գնահատումը և պահուստավորումը իրականացվաշում է նույն կերպ՝ ինչ վարկերինը:

Չարժեզրկված, ոչ ժամկետանց վարկեր և փոխատվություններ

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է չարժեզրկված և ոչ ժամկետանց վարկերի որակը՝ հիմնված կորուստների պատմության վրա:

Հազար ՀՀ դրամ

	2008	2007
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ		
Պետական ձեռնարկություններ	**-**	-
Մասնավոր ձեռնարկություններ	**0.5%**	-
Ֆիզիկական անձիք	**0.4%**	0.6 %
Անհատ ձեռնարկատերեր	**0.7%**	-
Ոչ առևտրային կազմակերպություններ	**-**	-

Վարկային ռիսկ պարունակող այլ ֆինանսական ակտիվների գծով 2008 և 2007թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը կորուստներ չի ունեցել:

Ժամկետանց, բայց չարժեզրկված վարկեր

Ժամկետանց են համարվում այն վարկերը և փոխատվությունները, որոնց գծով առկա են մի քանի օրյա չվճարումներ: Ժամկետանց վարկերի հիմնական մասը արժեզրկված չեն:

Ժամկետանց բայց չարժեզրկված վարկերի ժամեկատանց օրերի վերլուծությունն ըստ դասերի ներկայացվում է հետևյալ աղյուսակում.

Հազար ՀՀ դրամ					2008
	Մինչև 30 օր	31 –ից 60 օր	61 –ից 90 օր	91 օրից ավել	Ընդամենը
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ					
Մասնավոր ձեռնարկություններ	**57,647**	**307,044**	**274**	**171**	**365,136**
Ֆիզիկական անձիք	**215,555**	**34,303**	**24,458**	**33,013**	**307,329**
Անհատ ձեռնարկատերեր	**5,354**	**1,526**	**1,278**	**1,857**	**10,015**
Ընդամենը	278,556	342,873	26,010	35,041	682,480

Հազար ՀՀ դրամ					2007
	Մինչէ 30 օր	31 –ից 60 օր	61 –ից 90 օր	91 օրից ավել	Ընդամենը
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ					
Մասնավոր ձեռնարկություններ	7,988	5,125	20,185	24,957	58,255
Ֆիզիկական անձիք	30,262	14,251	8,746	21,195	74,454
Անհատ ձեռնարկատերեր	196	283	-	665	1,144
Ընդամենը	38,446	19,659	28,931	46,817	133,853

2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ժամկետանց վարկերի գծով գրավների իրական արժեքը կազմում է 7,771,958 հազար դրամ (2007թ.՝ 1,125,605 հազար դրամ): Գրավները բաղկացած են դրամական միջոցներից, արժեթղթերից, երաշխիքային նամակներից և գույքից:

Անհատապես արժեզրկվող վարկեր և փոխատվություններ

Մինչև գրավներից առաջացող դրամական հոսքերը հաշվի առնելը հաճախորդներին տրամադրված անհատապես արժեզրկված վարկերը և փոխատվությունները կազմում են 3,683,462 հազար դրամ (2007թ.՝ 3,109,047 հազար դրամ): 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի անհատապես արժեզրկված բնորոշված վարկերի գրավների իրական արժեքը կազմում է 5,327,919 հազար դրամ (2007թ.՝ 4,494,367 հազար դրամ): Գրավները բաղկացած են դրամական միջոցներից, արժեթղթերից, երաշխիքային նամակներից և գույքից:

31.2 Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական հոսքերը կամ իրական արժեքը կտատանվի այնպիսի շուկայական փոփոխականների պատճառով, ինչպիսիք են տոկոսադրույքները և արտարժույթի փոխարժեքները: Բանկը տարանջատում է շուկայական ռիսկերը առևտրային և ոչ առևտրային պորտֆելների: Առևտրային պորտֆելի շուկայական ռիսկը կառավարվում և վերահսկվում է VaR մեթոդով, որը արտացոլում է ռիսկի փոփոխականների միջև կախվածությունը: Ոչ առևտրային

պորտֆելը կառավարվում և վերահսկվում է զգայունության վերլուծությունների օգնությամբ: Բանկը չունի շուկայական ռիսկի զգալի կենտրոնացումներ:

31.2.1 Շուկայական ռիսկ – Ոչ առևտրային

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը ծագում է այն հավանականությունից, որ տոկոսադրույքների փոփոխություններն ուղղակիորեն կազդեն Բանկի ֆինանսական գործիքների հետ կապված դրամական միջոցների հոսքի և նրանց իրական արժեքի վրա: Բանկի Խորհուրդը սահմանել է որոշված ժամկետների համար տոկոսադրույքների ճեղքվածքների չափ: Դիրքերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով, և հեջավորման ռազմավարություն է օգտագործվում դրանք սահմանված շրջանակներում պահելու համար:

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս Բանկի ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զգայունությունը տոկոսադրույքների հնարավոր փոփոխությունների նկատմամբ՝ այլ փոփոխականները հաստատուն մնալու պայմանով:

Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զգայունությունը տոկոսադրույքներում ենթադրվող փոփոխությունների ազդեցությունն է մեկ տարվա զուտ տոկոսային եկամուտի վրա՝ 31.12.08թ. դրությամբ հաշվեկշռում հաշվառվող տատանվող տոկոսադրույքով ոչ առևտրային ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գծով: Կապիտալի զգայունությունը հաշվարկվում է վերագնահատելով վաճառքի համար մատչելի հաստատուն տոկոսադրույքով ակտիվները, 31.12.08թ. դրությամբ՝ հիմք ընդունելով տոկոսադրույքների ենթադրվող փոփոխությունները:

Կապիտալի զգայունությունը վերլուծվում է ըստ ակտիվի իրացման ժամկետների: Կապտիալ ընդհանուր զգայունությունը հիմնված է այն ենթադրության վրա, որ եկամտաբերության կորում կան զուգահեռ փոփոխություններ, մինչդեռ ըստ ժամկետների վերլուծությունը ցույց է տալիս զգայունությունը ոչ զուգահեռ փոփոխությունների նկատմամբ:

Հազար ՀՀ դրամ 2008

Արտարժույթ	Փոփո-խություններ հիմնական տոկոսա-դրույքն-երում	Զուտ տոկոսա-յին եկամտի զգայու-նություն	Կապիտալի զգայունություն				
			Մինչև 6 ամիս	6 ամսից 1 տարի	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	Ընդամենը
ՀՀ դրամ	+2	-	(1,811)	(2,721)	(124,221)	(113,300)	(242,053)
ԱՄՆ դոլար	+2	(127,888)	-	-	-	-	-
Եվրո	+2	(361)	-	-	-	-	-
ՀՀ դրամ	-2	-	3,695	1,811	149,161	133,886	288,553
ԱՄՆ դոլար	-2	127,888	-	-	-	-	-
Եվրո	-2	361	-	-	-	-	-

Հազար ՀՀ դրամ							2007
			Կապտիալի զգայունություն				
Արժույթ	Փոփո-խություններ հիմնական տոկոսա-դրույքներում	Զուտ տոկոսա-յին եկամտի զգայու-նություն	Մինչև 6 ամիս	6 ամսից 1 տարի	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	Ընդամե-նը
ՀՀ դրամ	+2	-	(111,771)	(232)	(124,396)	(122,886)	(258,685)
ԱՄՆ դոլար	+2	(114,500)	-	-	-	-	-
ՀՀ դրամ	-2	-	13,842	252	134,706	150,388	299,188
ԱՄՆ դոլար	-2	114,500	-	-	-	-	-

Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթի ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների արժեքը կտատանվի արտարժույթի փոխարժեքեներում փոփոխությունների հետևանքով: Բանկի խորհուրդը սահմանել է սահմանաչափեր արտարժութային դիրքերի համար: Դիրքերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով, և հեջավորման ռազմավարություն է օգտագործվում դիրքերը սահմանված շրջանակներում պահելու համար:

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս այն արտարժույթները, որոնք կարող են ազդել 2008թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների և դրանց կանխատեսված դրամական հոսքերի վրա: Վերլուծությունը հաշվարկում է արտարժույթի ՀՀ դրամի նկատմամբ հնարավոր տատանումների ազդեցությունը, այլ փոփոխականները հաստատուն մնալու պայմանով, ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության վրա (կապված արտարժույթի նկատմամբ զգայուն ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների հետ): Աղյուսակում հանդիպող բացասական արժեքը արտացոլում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում կամ կապիտալում պոտենցիալ զուտ նվազում, մինչդեռ դրական արժեքը ցույց է տալիս պոտենցիալ զուտ աճ:

Հազար ՀՀ դրամ		2008		2007
Արտարժույթ	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում, տոկոս	Ազդեցություն մինչև հարկում շահույթի	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում, տոկոս	Ազդեցություն մինչև հարկում շահույթի
ԱՄՆ դոլար	20	82,630	20	36,821
Եվրո	20	(923)	20	(15,521)
Ռուբլի	20	1,898	20	545
ԱՄՆ դոլար	(20)	(82,630)	(20)	(36,821)
Եվրո	(20)	923	(20)	15,521
Ռուբլի	(20)	(1,898)	(20)	(545)

Բանկի արտարժույթի ռիսկի վերլուծությունն ըստ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ունի հետևյալ տեսքը.

Հազար ՀՀ դրամ

	ՀՀ դրամ	Ազատ փոխարկելի արժույթ	Ոչ փոխարկելի արժույթ	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Դրամական միջոցներ և մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում	**9,657,051**	**7,881,630**	**104,949**	**17,643,630**
Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	**36,988**	**7,416,643**	**201,663**	**7,655,294**
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ	**51,816,701**	**21,104,641**	**-**	**72,921,342**
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	**271,820**	**-**	**-**	**271,820**
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	**4,560,420**	**-**	**-**	**4,560,420**
	66,342,980	**36,402,914**	**306,612**	**103,052,506**
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	**6,547,964**	**8,074,289**	**12**	**14,622,265**
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	**41,069,117**	**28,785,697**	**297,990**	**70,152,804**
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	**1,511,065**	**-**	**-**	**1,511,065**
	49,128,146	**36,859,986**	**298,002**	**86,286,134**
Զուտ դիրք 2008 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	**17,214,834**	**(457,072)**	**8,610**	**16,766,372**
Վարկային ռիսկ պարունակող պայմանական պարտավորություններ 2008 թ. դեկտեմբերի 31-ին	**6,887,092**	**6,482,896**	**-**	**13,369,988**
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ	54,942,138	30,504,551	480,356	85,927,045
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	43,047,239	30,067,274	260,606	73,375,119
Զուտ դիրք 2007 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	11,894,899	437,277	219,750	12,551,926
Վարկային ռիսկ պարունակող պայմանական պարտավորություններ 2007 թ. դեկտեմբերի 31-ին	5,185,594	6,185,284	-	11,370,878

Ազատ փոխարկելի արտարժույթը հիմնականում ներկայցնում է ԱՄՆ դոլարը, բայց ներառում է նաև ՏՀԶԿ-ի երկրների արժույթները: Ոչ փոխարկելի գումարները վերաբերվում են ԱՊՀ երկրների արժույթներին, բացառությամբ Հայաստանի Հանրապետությանը:

31.3 Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը կապված է Բանկի պարտավորությունները մարելու կարողությամբէ նորմալ և սթրեսային իրավիճակներում: Այս ռիսկի զտման նպատակով Բանկը ներգրավում է լրացուցիչ ֆինանսական միջոցներ, ի լրումն իր հիմնական ավանդային բազայի, կառավարում է ակտիվները հաշվի առնելով իրացվելիության ռիսկը և վերլուծում է ապագա դրամական հոսքերը և իրացվելիությունը օրական կտրվածքով: Սա ներառում է նաև սպասվելիք դրամական հոսքերի գնահատումները և բարձր իրացվելի ապահովվածության հասանելիությունը, որն անհրաժեշտության դեպքում կարող է օգտագործվել լրացուցիչ ֆինանսավորում ստանալու նպատակով:

Բանկը պահում է բարձր իրացվելի և տարբեր ակտիվների պորտֆել, որը կարող է հեշտությամբ կանխիկացվել դրամական հոսքերի չկանխատեսված ընդհատման դեպքում: Բանկն ունի նաև պարտավորային վարկային գծեր, ուր նա կարող է մուտք գործել իրացվելիության կարիքները բավարարելու համար: Բացի այդ Բանկը ՀՀ կենտրոնական բանկում ունի իր որոշ դրամով պարտավորությունների 8%-ի և որոշ արտարժույթով պարտավորությունների 12 %-ի չափով պահուստավորված գումար: Տես ծանոթագրություն 13: Իրացվելիության դիրքը գնահատվում և կառավարվում է տարբեր սցենարների

դեպքում, հաշվի առնելով սքրես գործոնները կապված շուկայի հետ ընդհանրապես և Բանկի հետ մասնավորապես:

Բանկի իրացվելիության կառավարումը պահանջում է հաշվի առնել իրացվելի ակտիվների այն մակարդակը, որն անհրաժեշտ է պարտավորությունները մարելու համար ըստ մարման ժամկետների, պահպանել ֆինանսավորման տարբեր աղբյուրներ մուտքը, ֆինանսավորման արտակարգ պլանը և վերահսկել հաշվապահական հաշվեկշռի իրացվելիության ցուցանիշները կանոնակարգային պահանջներին համապատասխան: Բանկը հաշվարկում է իրացվելիության ցուցանիշներ օրական կտրվածով ՀՀ Կենտրոնական Բանկի պահանջներին համապատասխան:

Ստորև ներկայացվում է 2008 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի ֆինանսական պարտավորությունների բաշխումը` հաշվեկշռի ամսաթվից մինչև պայմանագրերում նշված մարմանը մնացած ժամկետների համաձայն: Տես ծանոթագրություն 30 այս պարտավորությունների մարման սպասվելիք ժամկետների համար: Ցպահանջ վճարումները դասակարգված են այն ենթադրությամբ, որ վճարումը կպահանջվի անմիջապես: Սակայն Բանկը կարծում է, որ շատ հաճախորդներ անմիջապես վճարում չեն պահանջի, և աղյուսակը չի արտացոլում սպասվող դրամական հոսքերը նշված Բանկի կողմից ավանդների պահպանման պատմությամբ:

Հազար ՀՀ դրամ — 2008

	Ցպահանջ կամ մեկ ամսից քիչ	**1 - 3 ամիս**	**3 - 12 ամիս**	**1-5 տարի**	**5 տարուց ավելի**	**Ընդամենը**
Ֆինանսական պարտավորություններ						
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	6,472,883	66,640	2,966,139	3,966,365	1,150,238	**14,622,265**
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	32,860,476	17,122,924	18,077,526	1,621,500	470,378	**70,152,804**
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	-	-	1,511,065	-	-	**1,511,065**
Ընդամենը չզեղչված ֆինանսական պարտավորություններ` ըստ պայմանագրային տվյալների	**39,333,359**	**17,189,564**	**22,554,730**	**5,587,865**	**1,620,616**	**86,286,134**
Վարկային ռիսկ պարունակող պայմանական պարտավորություններ	**4,755,855**	**1,768,904**	**3,491,361**	**2,396,868**	**957,000**	**13,369,988**

Հազար ՀՀ դրամ — 2007

	Ցպահանջ կամ մեկ ամսից քիչ	1 - 3 ամիս	3 - 12 ամիս	1-5 տարի	5 տարուց ավելի	Ընդամենը
Ֆինանսական պարտավորություններ						
Պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	1,506,041	5,359,887	311,611	3,213,314	1,901,374	12,292,227
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	41,887,972	6,116,883	11,219,691	1,573,060	285,286	61,082,892
Ընդամենը չզեղչված ֆինանսական պարտավորություններ` ըստ պայմանագրային տվյալների	43,394,013	11,476,770	11,531,302	4,786,374	2,186,660	73,375,119
Վարկային ռիսկ պարունակող պարտավորություններ	5,283,996	1,142,616	1,221,080	2,738,585	984,601	11,370,878

32 Կապիտալի համարժեքություն

Բանկը պահպանում է ակտիվ կառավարվող կապիտալի կառուցվածքը բանկային գործունեությանը բնորոշ ռիսկերը ծածկելու համար: Բանկի կապիտալի համարժեքությունը այլ միջոցների հետ մեկտեղ վերահսկվում է օգտագործելով Բանկային Վերահսկողություն Բազելյան Հանձնաժողովի, ինչպես նաև ՀՀ կենտրոնական բանկի հաստատած կանոնները և նորմատիվները:

Բանկի կապիտալի կառավարման առաջնային նպատակներն են համոզվել, որ Բանկի կապիտալը համապատասխանում է հաստատված պահանջներին և որ Բանկը պահպանում է ամուր վարկային ռեյտինգ և առողջ կապիտալի ցուցանիշներ, իր գործունեությունը ամրապնդելու և բաժնետերերի շահույթը առավելագույնի հասցնելու համար:

Բանկը կառավարում է իր կապիտալի կառուցվածքը և իրականացնում համապատասխան ճշգրտումները, տնտեսական պայմանների և իր գործունեության ռիսկերի բնութագրիչների փոփոխությանը համապատասխան: Կապտիալի կառուցվածքը պահպանելու կամ փոփոխելու համար, Բանկը կարող է փոփոխել բաժնետերերին վճարվող շահաբաժինների գումարը, կապիտալը վերադարձնել բաժնետերերին կամ բաժնետոմսեր թողարկել: Նախորդ տարիների համեմատ նպատակներում, և քաղաքականություններում և գործընթացներում փոփոխություններ չեն եղել:

Ընդհանուր կապիտալը կազմված է հիմնական կապիտալից, որը ներառում է բաժնետիրական կապիտալը, էմիսիոն եկամուտը, չբաշխված շահույթը, այդ թվում ընթացիկ տարվա շահույթը, գլխավոր պահուստը: Կապիտալի մեկ այլ բաղադրիչ է երկրորդային կապիտալը, որը ընդգրկում է վերագնահատման պահուստները:

Ռիսկով կշռված ակտիվները չափվում են ըստ ռիսկերի կշիռների՝ դասակարգված համաձայն վարկային, շուկայական և այլ գործառնական ռիսկերի գնահատման:

Ժամանակաշրջանի ընթացքում Բանկը պահպանել է կապիտալի համարժեքության նկատմամբ բոլոր պահանջները:

2009թ. հունվարի 1-ից ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից նվազագույն նորմատիվային կապիտալը սահմանվում է 5,000,000 հազար դրամ գումարի չափով:

33 Սեգմենտային հաշվետվություններ

Բանկն օգտագործում է բիզնես-սեգմենտների գծով տեղեկատվությունը որպես առաջնային ներկայացման ձև: Աշխարհագրական սեգմենտները հանդիսանում են երկրորդային ներկայացման ձև:

Բիզնես-սեգմենտներ

Բանկի գործնեությունը կազմակերպվում է երեք հիմնական բիզնես-սեգմենտներով՝

Ֆիզիկական անձանց մատուցվող ծառայություններ – տվյալ բիզնես-սեգմենտը ներառում է հաճախորդներին ընթացիկ հաշիվների բացման և վարման, ավանդների ներգրավման գծով բանկային ծառայությունների մատուցումը, դեպո հաշիվների վարումը, բանկային քարտերի սպասարկումը, սպառողական և հիփոթեքային վարկերի տրամադրումը:

Կազմակերպություններին մատուցվող ծառայություններ – տվյալ բիզնես-սեգմենտը ներառում է կազմակերպությունների հաշվարկային և ընթացիկ հաշիվների սպասարկումը, ավանդների ընդունումը, վարկերի և այլ ֆինանսավորման տեսակների տրամադրումը, արտարժույթով գործառնությունները և ածանցյալ գործիքների հետ գործարքները:

Բանկային ներդրումային ծառայություններ – տվյալ բիզնես-սեգմենտը ներառում է ֆինանսական ակտիվների հետ գործողությունները, համակարգված ֆինանսավորման տրամադրումը, վարձակալությունը, կազմակերպությունների միաձուլման և դադարեցման հարցերով խորհրդատվությունների տրամադրումը:

Բիզնես-սեգմենտների միջև գործողություններ կատարվում են առևտրային պայմաններով: Տեղի է ունենում բիզնես-սեգմենտների միջև ֆինանսական ռեսուրսների վերաբաշխում, ինչի արդյունքում գործառնական եկամուտներում արտացոլվում է ֆինանսական ռեսուրսների վերաբաշխման արժեքը: Վերոնշյալ ռեսուրսների գծով տոկոսադրույքը հաշվարկվում է Բանկի կապիտալի արժեքի հիման վրա: Բիզնես-սեգմենտների միջև առկա չեն եկամուտի և ծախսերի այլ էական հոդվածներ: Սեգմենտների ակտիվները և պարտավորությունները ներառում են գործառնական ակտիվները և պարտավորությունները, որոնք կազմում են Բանկի ակտիվների և պարտավորությունների մեծ մասը, բացառությամբ այնպիսի հոդվածների, ինչպիսիք են՝ հարկումը և այլ փոխառու միջոցները: Ներքին ծախսերը և ճշգրտումները՝ վերաբաշխված ֆինանսական ռեսուրսների արժեքի հաշվարկով, հաշվի են առնվել յուրաքանչյուր բիզնես-սեգմենտի ֆինանսական արդյունքի որոշման ժամանակ: Արտաքին հաճախորդների հետ գործարքներից եկամուտները բաշխվում են ըստ գործունեության ոլորտների՝ եկամուտների բաժանման վերաբերյալ համաձայնություններին համապատասխան բավարար հիմքերի առկայության դեպքում:
Ստորև ներկայացված է վերոնշյալ բիզնես-սեգմենտների գծով սեգմենտային տեղեկատվությունը՝

ՀՀ հազ. դրամ — 2008

	Ֆիզիկական անձանց մատուցված ծառայություններ	Կազմակերպու-թյուններին մատուցված ծառայություններ	Բանկային ներդրումային ծառայություններ	Չբաշխված	Ընդամենը
Եկամուտ	28,379,715	27,776,229	2,247,902	503	58,404,349
Ծախս	25,245,769	23,291,307	2,349,802	882,211	51,769,089
Շահույթ մինչև հարկումը	3,133,946	4,484,922	(101,900)	(881,708)	6,635,260
Շահութահարկի գծով ծախս	-	-	-	1,447,070	1,447,070
Տարվա շահույթ					5,188,190
Ընդամենը ակտիվներ	36,523,716	40,317,867	25,396,666	10,954,827	113,193,076
Ընդամենը պարտավորություններ	25,079,885	53,176,176	8,367,482	1,377,281	88,000,824
Ամորտիզացիոն մասհանումներ	-	-	-	590,823	590,823
Վարկային կորուստների արժեզրկման ծախս, որը ներառվել է ֆինանսական արդյունքներում	104,353	1,273,225	-	-	1,377,578

ՀՀ հազ. դրամ	2007				
	Ֆիզիկական անձանց մատուցված ծառայություններ	Կազմակերպու-թյուններին մատուցված ծառայություններ	Բանկային ներդրումային ծառայություններ	Չբաշխված	Ընդամենը
Եկամուտ	19,136,395	19,105,699	2,492,384	-	40,734,478
Ծախս	17,311,203	15,966,719	1,464,276	836,939	35,579,137
Շահույթ մինչև հարկումը	1,825,192	3,138,980	1,028,108	(836,939)	5,155,341
Շահութահարկի գծով ծախս				1,028,219	1,028,219
Տարվա շահույթ					4,127,122
Ընդամենը ակտիվներ	25,903,616	31,465,414	27,960,586	7,961,158	93,290,774
Ընդամենը պարտավորություններ	19,377,035	53,237,533	1,511,105	486,124	74,611,797
Ամորտիզացիոն մասհանումներ	-	-	-	563,240	563,240
Վարկային կորուստների արժեզրկման ծախս, որը ներառվել է ֆինանսական արդյունքներում	59,465	207,388	-	-	266,853

Աշխարհագրական սեգմենտներ

Ստորև ներկայացված է բանկի հիմնական աշխարհագրական սեգմենտների գծով սեգմենտային տեղեկատվությունը՝

ՀՀ հազ. դրամ	2008			
	Հայաստան	Այլ երկրներ	ՏՀԶԿ երկրներ	Ընդամենը
Արտաքին գործընկերներից եկամուտ	**55,419,936**	**2,984,413**	**-**	**58,404,349**
Ակտիվներ	**105,508,876**	**7,684,200**	**-**	**113,193,076**
Պարտավորություններ	**76,660,541**	**11,340,283**	**-**	**88,000,824**

ՀՀ հազ. դրամ	2007			
	Հայաստան	Այլ երկրներ	ՏՀԶԿ երկրներ	Ընդամենը
Արտաքին գործընկերներից եկամուտ	36,290,673	4,443,805	-	40,734,478
Ակտիվներ	84,481,547	9,310,162	-	93,791,709
Պարտավորություններ	66,612,033	7,999,764	-	74,611,797

Արտաքին գործընկերներից եկամուտ, ակտիվները, պարտավորությունները և վարկային բնույթի պարավորությունները հիմնականում բաշխված են ելնելով գործընկերների գրանցման վայրից: Նյութական ակտվները (կանխիկ դրամական միջոցներ, թանկարժեք մետաղներ, շենքեր և սարքավորումներ) բաշխվում են համաձայն փաստացի գտնվելու վայրի: